

An Tóchar go dtí an Chathair

Bealach Roghnaithe Éiritheach
na Conaire Iompair Inbhuanaithe

Comhairliúchán Poiblí, Meitheamh 2022

**BUS
CONNECTS
CORK**
SUSTAINABLE TRANSPORT FOR A BETTER CITY.

Riailtas
na hÉireann
Government
of Ireland

Tionscadal Éireann
Project Ireland
2040

Clár Ábhar

1. Réamhrá	4
1.1 Infheistiú i dToghcháin Chorcaí: Straitéis Iompair Limistéar Cathrach Chorcaí – An tIompar Poiblí i gCorcaigh a Athshamlú	4
1.2 Cad is BusConnects Chorcaí ann?	6
1.3 Cad is Tionscadal na gConairí Iompair Inbhuanaithe ann?	9
1.4 An Leagan Amach Bóthair Féideartha	10
1.5 Cé na tairbhí a ghabhann le Tionscadal na gConairí Iompair Inbhuanaithe?	10
1.6 Na Bealaí Roghnaithe Éiritheacha	12
2. Na Bealaí Roghnaithe Éiritheacha	14
2.1 An Bealach Roghnaithe Éiritheach le haghaidh na Conaire ón Tóchar go dtí an Chathair	14
2.2 Forbhreathnú ar an gConair ón Tóchar go dtí an Chathair	14
2.3 Eochairfhíricí	19
2.4 An téarmaíocht a thuiscint	20
3. Na Dúshláin a d'Fhéadfadh Teacht Chun Cinn a Thuiscint agus Dóigheanna le Maolú	22
3.1 Forbhreathnú	22
3.2 Na dúshláin agus conas a mhaolóimid chun aghaidh a thabhairt orthu	23
4. An Próiseas um Thalamh a Fháil	26
4.1 Conas a rachaidh an Tionscadal ar aghaidh trí chomhairliúcháin poiblí go dtí Pleanáil Fhoirmiúil	28
5. Conas is féidir páirt a ghlacadh sa chomhairliúchán poiblí agus do thuairim a chur in iúl	30
5.1 Má tá ag úinéir réadmhaoine talamh a bhféadfadh go mbeadh tionchar air	30
5.2 Ceisteanna ginearálta	30
5.3 Conas is féidir aighneacht a sheoladh	30
6. Aguisíní	32
Léarscáil Innéacs	33
Léarscáileanna Bealaigh	34

1. Réamhrá

1.1 Infheistiú i dTodhchaí Chorcaí: Straitéis Iompair Limistéar Cathrach Chorcaí – An tIompar Poiblí i gCorcaigh a Athshamlú

Tá an tÚdarás Náisiúnta Iompair (an tÚdarás) tiomanta d'acmhainneacht fáis Chorcaí a chumasú agus do thacú lena forbairt sa todhchaí.

Is é sin an fáth a bhfuil an tÚdarás ag obair i gcomhpháirt le Comhairle Cathrach Chorcaí, le Comhairle Contae Chorcaí, le hIarnród Éireann, le Bus Éireann agus le Bonneagar Iompair Éireann chun Straitéis Iompair Limistéar Cathrach Chorcaí a fhorbairt agus a chur chun feidhme.

Glacadh Straitéis Iompair Limistéar Cathrach Chorcaí sa bhliain 2020. Leis an Straitéis, soláthrófar gréasán inrochtana comhtháite iompair lena gcumasófar fás inbhuanaithe Limistéar Cathrach Chorcaí mar réigiún cathrach Eorpach atá dinimiciúil, nasctha agus iomaíoch ón taobh idirnáisiúnta de.

Tá sé mar aidhm le Straitéis Iompair Limistéar Cathrach Chorcaí cathair inchothaithe agus pobail nasctha a chruthú trí dheis a thabhairt do gach duine le rochtain a fháil ar roghanna iompair phoiblí inbhuanaithe agus ar bhonneagar rothaíochta agus siúil atá i bhfad níos fearr.

An t-Iompar a chur i gcroílár na físe do Chorcaigh

Leagtar amach i Straitéis Iompair Limistéar Cathrach Chorcaí fíis uailmhianach go soláthrófaí gréasán inrochtana comhtháite iompair lena gcumasófaí fás inbhuanaithe Limistéar Cathrach Chorcaí mar réigiún cathrach Eorpach atá dinimiciúil, nasctha agus iomaíoch ón taobh idirnáisiúnta de.

Tá cur chun feidhme Straitéis Iompair Limistéar Cathrach Chorcaí ag teacht le creat beartais náisiúnta leathan, ag tacú dó le forbairt réigiúnach, le fás geilleagrach, le gníomhú ar son na haeráide agus le hinfheistiúocht in iompar inbhuanaithe.

Áirítear leis an gcreat sin:

- ▶ An Plean Forbartha Náisiúnta 2021-2030

- ▶ An Plean Gnímh don Aeráid 2021
- ▶ An Creat Náisiúnta Pleanála 2040
- ▶ An Beartas Náisiúnta maidir le Soghluaisteacht Inbhuanaithe

Ciallaíonn Straitéis Iompair Limistéar Cathrach Chorcaí:

Infheistiúocht is fiú na billiúin Euro san iompar i Limistéar Cathrach Chorcaí thar an bhfiche bliain atá romhainn, rud lena soláthrófar:

- ▶ Córas bus atá bunathraithe chun feabhais – BusConnects Chorcaí;
- ▶ Córas iarnróid comaitéireachta níos fearr – Clár Iarnróid Comaitéireachta Chorcaí;
- ▶ Líne iarnróid éadroim nua soir-siar – Luas Chorcaí;
- ▶ Gréasán cuimsitheach rothaíochta lena soláthrófar saoráidí sábháilte rothaíochta ar fud an réigiúin;
- ▶ Naisc bóithre éagsúla nua agus feabhsuithe éagsúla bóithre móide soláthar páirceála agus taistil; agus
- ▶ Saoráidí breisithe do choisithe.

Is é an toradh a bheidh ar Straitéis Iompair Limistéar Cathrach Chorcaí ná gur d'iompar poiblí, de rothar nó de shiúl na gcos a thógfá breis agus leath na dturas uile a thógfá ag buaic-am na maidine a luaithe a chuirfear an Straitéis i gcrích. Is ionann an figiúr reatha agus 26%.

1.2 Cad is BusConnects Chorcaí ann?

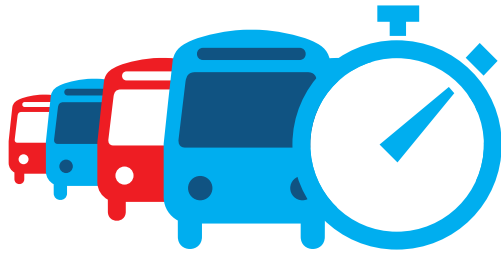
Chun cabhrú le Cathair Chorcaí agus le Contae Chorcaí an fhís seo don todhchaí a bhaint amach go hiomlán, tá an tÚdarás ag beartú infheistíocht is fiú leathbhiliún Euro a dhéanamh chun Conairí Iompair Inbhuanaithe a fhorbairt, agus bóithre agus sráideanna tábhachtacha a n-athchóiriú go hiomlán chun feabhas a chur ar an soláthar do bhusanna, do rothaithe agus do choisithe, mar phríomh-chomhpháirt de BusConnects Chorcaí.

I gcás mhuintir Chorcaí, is é an toradh a bheidh ar an infheistíocht sin ná go mbeidh nascacht níos mó acu leis an bhfostaíocht, leis an oideachas, le baill teaghlaigh agus cairde, leis an miondíol agus le creatlach mhéadaitheach shóisialta agus chultúrtha an réigiúin.

Cabhróidh sé sin leis an gcathair a spriocanna aeráide a bhaint amach, éirí níos inbhuanaithe, rannchuidiú leis an ngeilleagar a fhás, inrochtaineacht a fheabhsú agus agaí turais sa chathair a laghdú go mór.

Is é is BusConnects ann ná clár an Údaráis Náisiúnta Iompair a bhfuil mar aidhm leis feabhas a chur ar sheirbhísí bus i limistéir chathrach in Éirinn. Beidh infheistíocht €600m i gceist le BusConnects Chorcaí. Áirítear leis naoi mbeart lena mbunathrófar córas bus Chorcaí chun feabhais, rud a fhágfaidh go mbeidh an t-iompar poiblí níos úsáidí do níos mó daoine. A bhfuil le BusConnects Chorcaí, breiseofar cumas agus acmhainn an chórais iompair poiblí.

Leis an tionscadal, tacófar le córas iompair poiblí atá íseal ar charbón agus athléimneach ó thaobh na haeráide de a sholáthar, agus cuirfear feabhas mór ar rochtain ar phoist agus ar oideachas. Beidh ról lárnach ag an tionscadal freisin maidir le feabhas a chur ar an ríocht poiblí agus ar Lár Cathracha agus maidir leis na limistéir sin a athghiniúint.

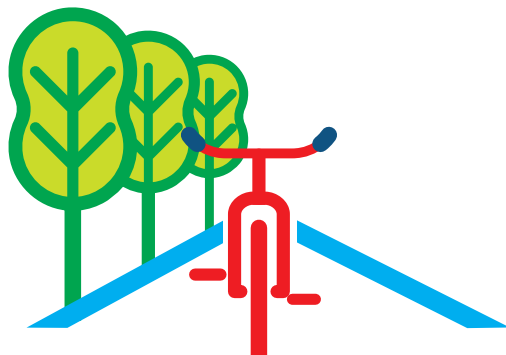
Cumas agus acmhainn an chórais iompair phoiblí a bhreisiú trí fheabhas a chur ar luasanna, iontaofacht agus poncúlacht bus ach lánaí bus a sholáthar agus bearta eile a dhéanamh ar mhaithe le tosaíocht a thabhairt do ghluaiseacht bus in ionad gluaiseachtaí tráchta ghinearálta

Tacú le seirbhís iompair phoiblí atá éifeachtúil, íseal ar charbón agus athléimneach ó thaobh na haeráide de a sholáthar, ar seirbhís í a thacaíonn le spriocanna laghdaithe astaíochtaí na hÉireann a bhaint amach

Feabhas a chur ar an rochtain ar phoist, ar oideachas agus ar dheiseanna sóisialta agus eacnamaíocha eile trí nascacht inbhuanaithe fheabhsaithe agus comhtháthú inbhuanaithe feabhsaithe a sholáthar le seirbhísí eile iompair phoiblí

An acmhainn rothaíochta a bhreisiú trí bhonneagar sábháilte a sholáthar le haghaidh rothaíochta, agus é leithscartha ón trácht ginearálta nuair is féidir

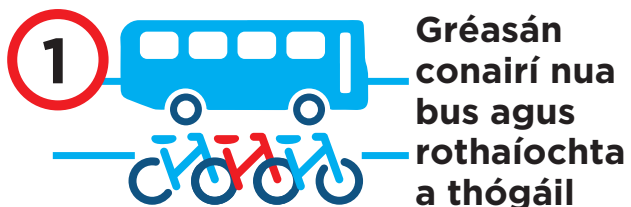
Fás dlúth, deiseanna athghiniúna agus úsáid níos éifeachtaí talún i gCorcaigh a chumasú do ghlúine an ama atá i láthair agus an ama atá le teacht trí ghréasáin iompair inbhuanaithe atá sábháilte agus éifeachtúil a sholáthar

A chinntiú go mbreithneofar an ríocht phoiblí go cúramach le linn an bonneagar iompair a dheardh agus a fhorbairt agus féachaint le feabhas a chur ar phríomhphointí fócasacha uirbeacha nuair is cuí agus is indéanta

Tá sé mar aidhm le BusConnects Chorcaí athchóiriú a dhéanamh ar an gcóras reatha iompair i Limistéar Cathrach Chorcaí trí na nithe seo a leanas a dhéanamh:

Tá roinnt de na tionscnaimh ar siúl cheana féin. Áirítear leo sin **an Gréasán Bus i Limistéar Cathrach Chorcaí a athdhearadh**, rud ar seoladh dhá bhabhta comhairliúcháin phoiblí ina leith le linn na bliana 2021. Foilsíodh an Gréasán Bus Athdheartha Deiridh do Chorcaigh le déanaí agus cuirfear chun feidhme é idir na blianta 2023 agus 2024.

Athstruchtúrú an chórais táillí

trí tháille nua 90 nóiméad lena gcumasófar do phaisinéirí roinnt turas a thógáil ar mhodhanna éagsúla iompair laistigh de thréimhse 90 nóiméad óna chéile gan aon chostas airgeadais eile a thabht. Bunchloch eile de chlár BusConnects is ea an flít busanna díosail a aistriú ina bhfeithiclí lánleictreacha astaíochtaí nialasacha. Tá an t-aistriú sin ar siúl cheana féin i mórchathracha na hÉireann, agus tá na chéad bhusanna lánleictreacha do Chorcaigh le soláthar sa bhliain 2023.

1.3 Cad is Tionscadal na gConairí Iompair Inbhuanaithe ann?

Is é atá i gceist leis na tograí ná infheistiú i gConairí Iompair Inbhuanaithe a mbeidh tosaíocht leanúnach bus acu – is é atá i gceist léi sin sa chuid is mó de chásanna ná go mbeidh lána leanúnach bus ann i ngach treo, cé go n-úsáidtear socruithe eile i láithreacha srianta.

Cuirfidh sé sin deireadh leis na moilleanna a tharlaíonn sa chóras bus faoi láthair, agus a éireoidh níos measa de réir mar a mhéadaíonn plódú, agus cumasóidh sé do bhusanna na mílte paisinéirí a iompar ar shlí ina mbeidh tuilleadh cinnteachta ag paisinéirí maidir leis an am a bhainfidh siad a gceann scríbe amach.

Tá sé beartaithe againn raonta leithscartha rothar a sholáthar i ngach treo feadh na gconairí sin, agus iad scartha chomh fada agus is féidir ó thrácht ginearálta.

I limistéir inar féidir go mbeidh deacracht ag baint leis sin, tá sé beartaithe againn raonta rothar as líne a sholáthar, áit a rachaidh raon rothar amach ón gConair Iompair Inbhuanaithe agus isteach ar bhóthar níos ciúine nó ar rotharbhealach saintógtha sula bhfillfidh sé ar an gconair.

Gnéithe eile de na Conairí Iompair Inbhuanaithe atá beartaithe a bheidh i mbonneagar nua rothaíochta agus siúil agus a bheidh i bhfeabhas a chur ar an tosaíocht bus ar bhóithre agus sráideanna i gCorcaigh. A bhfuil leis na conairí nua, méadófar an líon daoine a bheidh ag taisteal de shiúl na gcos agus de rothar chun na hoibre nó chun an choláiste, chun dul ag siopadóireacht nó chun bualadh le cairde, agus feabhas ó bhonn á chur acu ar mhinicíocht agus iontaofacht na seirbhísí bus ar fud na cathrach.

93km de thosaíocht bus/lána

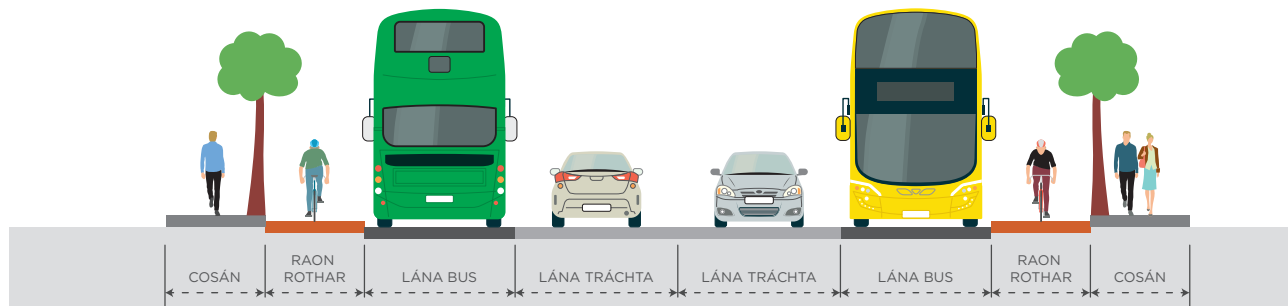
112km de shaoráidí rothaíochta (i dtreo amháin), ag soláthar 56 km den ghréasán rothaíochta

1.4 An Leagan Amach Bóthair Féideartha

Chun na Conairí Iompair Inbhuanaithe a chruthú, beidh sé riachtanach athruithe ar na leaganacha amach bóthair atá ann cheana a dhearadh agus a thógáil. Leis an dearadh nua, éascófar cosáin fheabhsaithe, raonta leithscartha rothar, nuair is féidir, agus lánaí tiomnaithe bus chun na busanna a bhaint den phlódú. Tá sampla de leagan amach bóthair le feiceáil thíos. Ní féidir an leagan amach sin a thabhairt isteach ach i limistéir áirithe, áfach.

Is roghanna Bealaigh Roghnaithe Éirithigh ag an am seo iad na bealaí uile. Tabharfar faoi mhéid fairsing comhairliúcháin phoiblí i ndáil leis na tograí seo agus is dóigh go gcuirfear na mionchoigeartuithe agus na hathruithe éagsúla ar áireamh de réir mar a dhéantar dul chun cinn ar an teagmháil agus idirphlé sin leis an bpobal.

1.5 Cé na tairbhí a ghabhann le Tionscadal na gConairí Iompair Inbhuanaithe?

A bhúí leis na Conairí Iompair Inbhuanaithe atá á mbeartú chun fíis Straitéis Iompair Limistéar Cathrach Chorcaí a bhaint amach, tabharfar roinnt tairbhí a mbeidh tionchar forleathan acu ar gach modh iompair i gCorcaigh.

1.5.1 Agaí Turais Bus Níos Fearr

Trí fheabhas a chur ar na bóithre agus ar an mbonneagar ar a n-oibríonn seirbhísí bus, is é an toradh deiridh a bheidh ar BusConnects Chorcaí ná córas bus i bhfad níos éifeachtúla a bhaint amach do Chorcaigh. Trí fheabhas a chur ar an tosaíocht bus ar fud na cathrach, laghdófar agaí turais agus éireoidh agaí turais i bhfad níos intuathra.

Is córas bus an-iontaofa é córas ina soláthraítear agaí turais a éiríonn níos gasta agus níos intuathra i gcónaí. A bhúí leis an iontaofacht mhéadaithe sin, beidh an t-iompar poiblí i gCorcaigh níos tarraingtí do thuilleadh daoine agus éireoidh an soláthar tiománaithe agus busanna do sheirbhísí bus níos cuíchóirithe.

1.5.2 Timpeallacht Níos Fearr do Rothaithe

Tá i bhfad níos mó i gceist le BusConnects Chorcaí ná infheistíocht i mbusanna agus i lánaí bus amháin. Go deimhin, is é an toradh a bheidh ar an bplean seo ná saoráidí rothaíochta a bhfuil géarghá leo a sholáthar agus cur lena éasca, lena shábháilte agus lena tharraingtí atá sé rothaíocht a dhéanamh ar fud réigiún Chathair Chorcaí.

Ní thógtar de rothar ach 1% de na 803,000 turas a thógtar i Limistéar Cathrach Chorcaí ar mheánlá le linn na seachtaine. Toisc shuntasach taobh thiar den líon íseal rothaithe is ea an easpa bonneagair shábháilte rothaíochta atá ar fáil. Dá réir sin, tá sé mar aidhm le Tionscadal na gConairí Iompair Inbhuanaithe an scéal sin a fheabhsú go mór trí ghréasán lánaí rothar agus raonta rothar a thógáil, ar gréasán é a bheidh ina chroílár de ghréasán rothaíochta an réigiúin.

Is ionann na mór-Chonairí Iompair Inbhuanaithe

ar fud an limistéir cathrach agus na príomhartairí rothaíochta freisin. Agus na bóithre sin á n-athchumrú lena n-úsáid mar lánaí bus, beidh deis ann an bonneagar rothaíochta a bhunathrú chun feabhais ag an am céanna.

Ar gach ceann den 12 Chonair Iompair Inbhuanaithe, is é an cuspóir atá againn infheistiú i saoráidí rothaíochta atá ar ardchaighdeán agus atá leithscartha ó na lánaí bus agus ó lánaí tráchta ghinearálta, a mhéid is indéanta, agus iad a sholáthar. Tógfar thart ar 112 km de shaoráidí rothaíochta (i dtreo amháin), rud lena soláthrófar 56 km den ghréasán rothaíochta. Rachaidh gréasán rothaíochta níos fearr chun tairbhe do gach úsáideoir iompair. Fágfaidh sé nach gá do rothaithe lánaí tráchta ghinearálta ná lánaí bus a chomhroinnt le busanna agus cuirfidh sé deireadh le cuid mhór de na coinbhleachtaí a bhíonn ann idir an trácht ginearálta, busanna agus rothaithe. Croílár de ghréasán rothaíochta an réigiúin a bheidh sa bhonneagar rothaíochta a sholáthrófar faoin gclár seo, agus bunathrú radacach á dhéanamh ar shaoráidí rothaíochta i gCorcaigh ag an am céanna.

1.5.3 Saoráidí Níos Fearr do Choisithe

Tá sé mar chomhpháirt lárnach de thionscadal na gConairí Iompair Inbhuanaithe leas a bhaint as an deis uathúil seo chun timpeallacht níos

fearr a chruthú do choisithe le linn dúinn feabhas a chur ar chonairí. Beidh sé mar aidhm ar leith againn cosáin nua a sholáthar i limistéir ina bhfuil siad in easnamh faoi láthair, feabhas a chur ar cháilíocht na gcosán agus na dtrasrianta choisithe agus saoráidí choisithe a mhéadú ag acomhail.

Cuirfimid feabhas ar lárionaid thábhachtacha áitiúla freisin trí fheabhsuithe ar an ríocht phoiblí, lena n-áireofar saoráidí breise tírdhreachaithe agus amuigh faoin spéir.

1.5.4 Cathair Inbhuanaithe Inchónaithe

Is é atá i gceist le BusConnects Chorcaí ná iompar inbhuanaithe a dhéanamh ina rogha níos fearr agus níos inrochtana. Trí sheirbhís bus atá ar ardchaighdeán, minic agus iontaofa a sholáthar, agus trí fheabhas a chur ar an mbonneagar rothaíochta agus choisithe, is féidir linn Corcaigh a dhéanamh ina háit níos tarraingtí chun cónaí agus obair ann agus chun cuairt a thabhairt air. Trí roinnt daoine a aistriú ar shiúl ón gcarr agus i dtreo busanna, rothar agus cosán, laghdófar plódú i gCorcaigh agus éireoidh sí níos neamhdhíobhálaí don aeráid. Beifear in ann tuilleadh codanna den réigiún a rochtain tríd an iompar poiblí agus, ag gach céim den phróiseas deartha, déanfar breithniú cúramach ar chuimsiú daoine a bhfuil riachtanais bhreise acu. Agus iompar poiblí atá éifeachtach agus inrochtana

ann, cumasófar do gach duine, beag beann ar aois agus ar chumas, barr a gcumais a bhaint amach agus páirt iomlán a ghlacadh sa tsochaí.

1.5.5 Tacú leis an nGeilleagar

Tá córas dea-fheidhmiúil iompair phoiblí ina bhunriachtanas d'aon limistéar ceannchathartha atá ag iarraidh cuid mhór deiseanna fostaíochta a sholáthar dá mhuintir sa toadhchá. Tá roinnt sársheirbhísí bus agus iarnróid ann i gCorcaigh. Má tá sí chun barr a cumais a bhaint amach mar chathair is gasta fás in Éirinn agus leanúint leis na poist is fearr agus na fostóirí is fearr a mhealladh, áfach, beidh orainn córas iompair a fhorbairt lena bhfreastalófar ar na riachtanais atá ag réigiún atá i mbéal mearfhorbartha.

Trí lánaí tiomnaithe bus agus saoráidí rothaíochta níos sábháilte a chruthú, éireoidh turais de bhus nó de rothar níos caoithiúla, níos tarraingtí agus níos iontaofa. Fágfaidh sé sin go mbeidh daoine in ann turais a phleanáil go muiníneach, agus Corcaigh ag éirí níos tarraingtí d'fhostóirí. Dá bharr sin, méadófar gníomhaíocht gheilleagrach agus athghinfear an Chathair. Beidh sé níos éasca do dhaoine dul amach sa chathair agus taitneamh a bhaint aisti agus as gach ní atá ar fáil inti freisin, rud a rachaidh chun tairbhe do ghnólachtaí i lár na cathrach agus níos faide i gcéin.

1.6 Na Bealaí Roghnaithe Éiritheacha

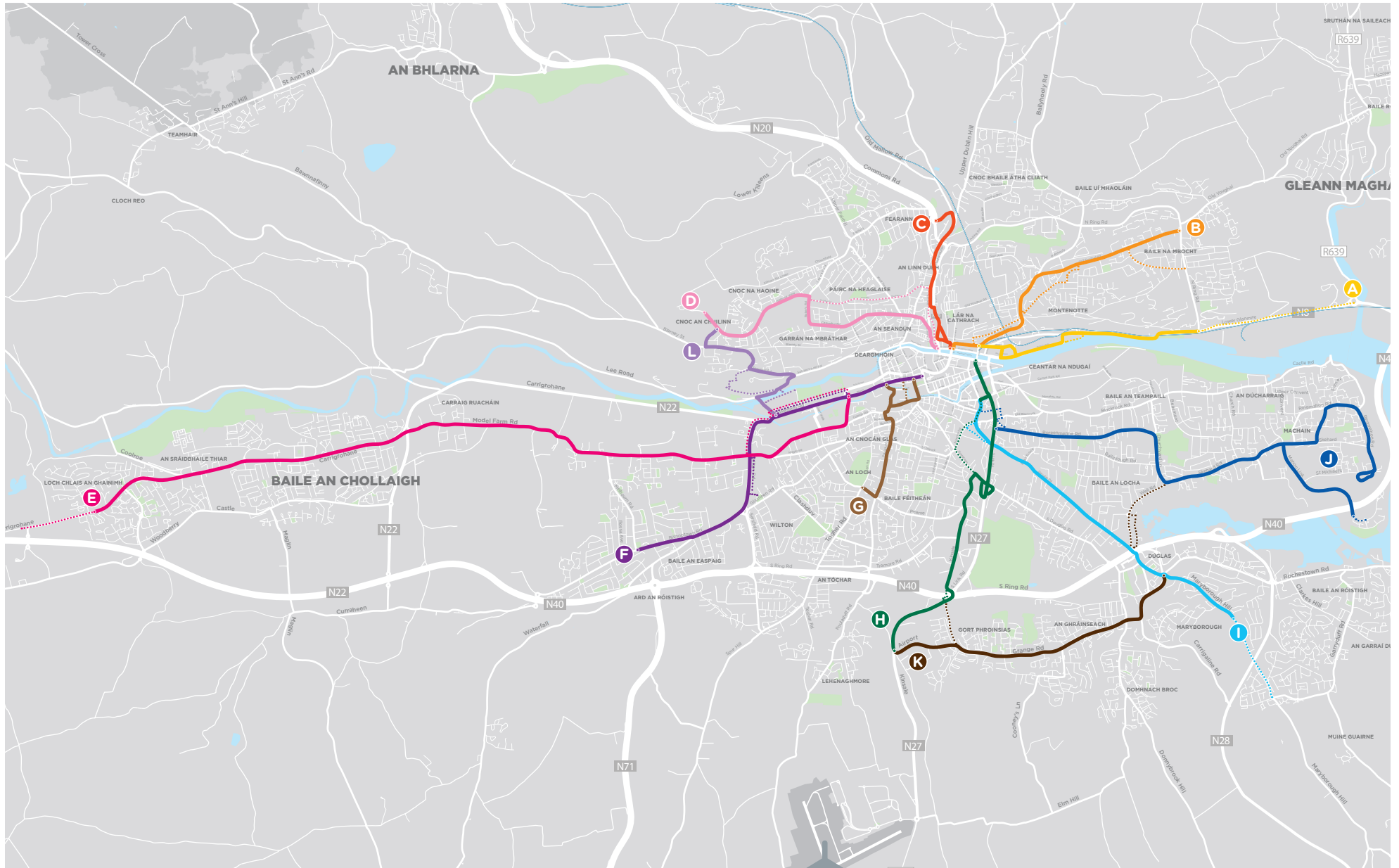
Conairí Iompair Inbhuanaithe

- A** Dún Citil go dtí an Chathair
- B** Baile na mBocht go dtí an Chathair
- C** An Linn Dubh go dtí an Chathair
- D** Cnoc an Chuilinn go dtí an Chathair
- E** Baile an Chollaigh go dtí an Chathair
- F** Baile an Easpaid go dtí an Chathair
- G** An Tóchar go dtí an Chathair
- H** Bóthar an Aerfoirt go dtí an Chathair
- I** Cnoc Maryborough go dtí an Chathair
- J** Machain go dtí an Chathair
- K** Bóthar Chionn tSáile go Dúglas
- L** Tobar Rí an Domhnaigh go Cnoc an Chuilinn

———— Conair Iompair Inbhuanaithe

..... Saoráidí Malartacha Rothaíochta

2. Na Bealaí Roghnaithe Éiritheacha

2.1 An Bealach Roghnaithe Éiritheach le haghaidh na Conaire ón Tóchar go dtí an Chathair

Sainaitníodh an Bealach Roghnaithe Éiritheach atá leagtha amach sa doiciméad comhairliúcháin seo tar éis measúnú a dhéanamh ar roghanna malartacha éagsúla.

Is é a bhí i gceist leis an bpróiseas roghnúcháin bealaigh ná na roghanna féideartha a shainaithint agus a bhreithniú trí aird a thabhairt ar chritéir amhail tionchair áitiúla ar éadanas réadmhaoine, patrúin tráchta atá ann cheana agus measúnú leathan ar thionchair ar an timpeallacht. Is ar fáil ar www.BusConnects.ie atá Tuarascáil Indéantachta ina dtugtar mionsonraí faoin obair measúnachta a rinneadh.

Ag teacht sna sála ar an obair sin, sainaitníodh Bealach Roghnaithe Éiritheach le haghaidh na conaire seo agus tá aiseolas ón bpobal ar an togra sin á lorg anois. Tá sé tábhachtach a thabhairt ar aird nár glacadh an rogha seo go fóill. Ní dhéanfar cinneadh ar an mBealach Roghnaithe deiridh ach amháin tar éis an

comhairliúchán poiblí seo a chur i gcrích agus tar éis athbhreithniú a dhéanamh ar na haighneachtaí arna bhfáil.

2.2 Forbhreathnú ar an gConair ón Tóchar go dtí an Chathair

Pointe tosaithe na **Conaire Iompair Inbhuanaithe ón Tóchar go dtí an Chathair (Conair Iompair Inbhuanaithe G)** is ea an t-acomhal idir Bóthar an Phiarsaigh agus Bóthar an Locha. Tá sé beartaithe go rachaidh busanna agus rothaithe ar aghaidh feadh Bhóthar an Phiarsaigh agus go rachaidh siad isteach ar Bhóthar Pholl an Duibh sula dtaistealóidh siad go Bóthar Uí Nuanáin agus ar aghaidh go Bóthar Mhic Gréagair. Ó Bhóthar Mhic Gréagair, taistealaíonn Conair Iompair Inbhuanaithe G feadh Shráid Mhainistir Ghiolla Aodha agus ar aghaidh go Sráid an Easpaig. Ag an acomhal le Sráid Sharman Crawford, tá sé beartaithe bealaí malartacha a sholáthar do bhusanna agus do rothaithe atá ag dul i dtreo Lár na Cathrach.

Tá togra ann le haghaidh rotharbhealach a fhorbairt amach anseo feadh Bhóthar an Locha de réir Phlean Ghréasán Rothaíochta Chorcaí. Níl an rotharbhealach sin ar áireamh sna pleananna le haghaidh Chonair Iompair Inbhuanaithe G faoi láthair.

Leanfaidh busanna isteach (i dtreo na cathrach) ar aghaidh ar Shráid Sharman Crawford agus ar Ché Wandesford, agus iad ag dul

thar Dhroichead an Chléirigh sula gcasfaidh siad ar dheis isteach ar Shráid Washington. Leanfaidh siad ar aghaidh go dtí an t-acomhal le Sráid an Chapail Bhúí trí úsáid a bhaint as an mbonneagar bus atá beartaithe i **gConair Iompair Inbhuanaithe F (Baile an Easpaig go dtí an Chathair)**.

Rachaidh busanna amach ó Shráid an Chapail Bhúí siar ar Shráid Washington trí úsáid a bhaint as an mbonneagar atá beartaithe i gConair Iompair Inbhuanaithe F. Casfaidh siad ar chlé isteach ar an bPríomhshráid Theas ansin chun cumasc le trácht ginearálta agus casfaidh siad ar dheis isteach ar Ché Proby. Leanfaidh siad le taisteal siar sula gcasfaidh siad ar chlé isteach ar Shráid an Easpaig.

Taistealóidh rothaithe isteach feadh Shráid an Easpaig agus Ché Proby sula gcuirfead iad ar mhalairt slí trí Fhaiche an Chrosaigh, agus iad ag dul thar Dhroichead an Chléirigh agus ar aghaidh go Plás Hanover. Casfaidh siad isteach ar Shráid Washington ansin, ag dul ar aghaidh go dtí an t-acomhal le Sráid an Chapail Bhúí trí úsáid a bhaint as an mbonneagar rothaíochta atá beartaithe i **gConair Iompair Inbhuanaithe F (Baile an Easpaig go dtí an Chathair)**.

Taistealóidh rothaithe amach feadh Shráid Washington trí úsáid a bhaint as an mbonneagar rothaíochta atá beartaithe i **gConair Iompair Inbhuanaithe F**. Rachaidh siad ar aghaidh go dtí an t-acomhal le Plás Hanover sula rachaidh siad ó dheas thar Dhroichead an Chléirigh.

Nascfaidh siad le Cé Proby trí thimpeallacht a chomhroinnfear le rothaithe agus coisithe isteach agus le trácht rochtana áitiúla isteach atá ag taisteal trí Fhaiche an Chrosaigh sula rachaidh siad siar feadh Ché Proby go dtí an t-acomhal le Sráid an Easpaig.

Tá raonta tiomnaithe rothar soláthartha feadh cuid de Chonair Iompair Inbhuanaithe G. Ní féidir saoráidí tiomnaithe rothaíochta a sholáthar feadh Bhóthar Pholl an Duibh ó Bhóthar an Phiarsaigh go Bóthar Mhic Gréagair, áfach, mar gheall ar shrianta spáis atá ann cheana. Mar atá leagtha amach thuas, cumasfaidh rothaithe ar deireadh le scéim rotharbhealaigh amach anseo atá le forbairt do Bhóthar an Locha.

Tugtar tosaíocht do bhusanna feadh cuid den chonair trí úsáid a bhaint as lánaí tiomnaithe bus i dtreo amháin nó sa dá threo agus tá sé beartaithe athruithe a dhéanamh ar bhainistíocht tráchta ag Sráid an Easpaig agus ag Droichead an Chléirigh chun iontaofacht ó thaobh agá turais bus de a bhainistiú.

2.2.1 Bóthar an Phiarsaigh go Sráid an Easpaig

Tosaíonn an chonair ag an acomhal idir Bóthar an Phiarsaigh agus Bóthar an Locha. Ón láthair sin, taistealaíonn busanna agus rothaithe trí Bhóthar an Phiarsaigh agus trí Bhóthar Pholl an Duibh.

Tá sé beartaithe raonta tiomnaithe rothar a sholáthar sa dá threo feadh Bhóthar an Phiarsaigh idir an t-acomhal le Bóthar an Locha agus an t-acomhal le Bóthar Pholl an Duibh. Mar

gheall ar shrianta spáis atá ann cheana, ní féidir saoráidí rothaíochta a sholáthar ar Bhóthar Pholl an Duibh. Leanfaidh rothaithe ar aghaidh go Bóthar Uí Nuanáin, agus an spás á chomhroinnt acu le trácht ginearálta.

Tá sé beartaithe raonta tiomnaithe rothar a sholáthar sa dá threo ansin feadh Bhóthar Mhic Gréagair agus Shráid Mhainistir Ghiolla Aodha go dtí an t-acomhal le Sráid an Easpaig. Feadh Shráid an Easpaig go dtí an t-acomhal le Sráid Sharman Crawford, comhroinnfidh rothaithe an spás le busanna i dtimpeallacht thráchtmhoillithe.

Tá sé beartaithe lánaí páirteacha bus a sholáthar sa dá threo feadh Bhóthar an Phiarsaigh idir Bóthar an Locha agus Bóthar Pholl an Duibh, lena n-áirítear lána bus isteach a sholáthar ar an mbealach i dtreo an acomhail le Bóthar Pholl an Duibh agus lána bus amach a sholáthar ar an mbealach i dtreo Bhóthar an Locha/Bhóthar an Tóchair. Leanann an lána bus isteach ar aghaidh ar Bhóthar Pholl an Duibh ansin idir Bóthar an Phiarsaigh agus Siúlán na mBan Rialta. Ar feadh an chuid atá fágtha de Bhóthar Pholl an Duibh agus chomh fada le Bóthar Dhroichead na Bandan, comhroinnfidh busanna an spás le trácht ginearálta toisc go bhfuil an bealach chomh srianta sin nach féidir lánaí tiomnaithe bus a sholáthar air.

Chun tacú le hiontaofacht ó thaobh agá turais bus de, tá sé beartaithe roinnt de na spásanna páirceála atá ann cheana ar Bhóthar Pholl an Duibh agus ar Shráid na Faiche a bhaint. Tá sé beartaithe spásanna nua páirceála eas-sráide a sholáthar ag roinnt láithreacha feadh na conaire

chun na spásanna páirceála a chaillfear ar an tsráid a mhaolú.

Soláthrófar lánaí bus sa dá threo ar Bhóthar Uí Nuanáin idir an t-acomhal le Bóthar Dhroichead na Bandan agus an t-acomhal le Bóthar Mhic Gréagair. Tá sé beartaithe lána bus isteach a sholáthar ar Bhóthar Mhic Gréagair é féin, suas go dtí an t-acomhal le Sráid Mhainistir Ghiolla Aodha. Sa treo amach, comhroinnfidh busanna an spás le trácht ginearálta. Chun cabhrú le bearta tosaíochta bus a thabhairt isteach, éireoidh Bóthar Mhic Gréagair agus Bóthar Uí Nuanáin ina mbealach tráchta aon treo amach (go dtí an t-acomhal le Bóthar Dhroichead na Bandan/Bóthar Pholl an Duibh).

Feadh Shráid an Easpaig, tá sé beartaithe geata bus (i.e., geata nach gceadófaí ach do bhusanna agus do rothaithe dul tríd) a chur chun feidhme ar an gcuid den tsráid lastuaidh den bhealach isteach i bPálás an Easpaig. D'éascódh sé sin rochtain áitiúil ar Shráid an Easpaig agus sholáthródh sé an timpeallacht tráchta a theastaíonn chun iontaofacht ó thaobh agá turais bus de a chinntiú.

Soláthrófar stadanna bus atá nua agus feabhsaithe feadh an chuid ar fad den chonair, áit a n-athlonnófar stadanna bus chun freastal ar úsáideoirí ar dhóigh níos fearr.

Tá sé beartaithe feabhsuithe agus breisithe a dhéanamh ar spásanna uirbeacha agus ar na timpeallachtaí coisithe/rothaíochta freisin ag a lán acomhal feadh an chuid seo den chonair, mar atá leagtha amach sa tábla seo a leanas.

Feabhsuithe Beartaithe ar Spásanna Uirbeacha agus ar an Timpeallacht Coisithe/Rothaíochta

Láthair	Feabhsuithe Beartaithe
Bóthar an Phiarsaigh, ag na hacomhail le Bóthar an Locha agus le Bóthar Pholl an Duibh.	Feabhsuithe ar na hacomhail shoilsithe atá ann cheana, agus tús áite á thabhairt do dhearadh a thacóidh le coisithe agus le rothaithe.
Bóthar Pholl an Duibh, ar an mbealach i dtreo Shiúlán na mBan Rialta.	Trasrian nua coisithe chun rochtain éasca ar stadanna nua bus agus tréscailteacht atá feabhsaithe go ginearálta a éascú do choisithe.
Na hacomhail idir Sráid na Faiche agus Plásóg na Rós agus Sráid na Bearice.	Feabhsuithe ar na hacomhail shoilsithe atá ann cheana.
Bóthar Uí Nuanáin, ag an acomhal le Bóthar Mhic Gréagair.	Acomhal soilsithe nua lena ngabhfaidh dearadh a thacóidh le coisithe agus le rothaithe.
Sráid Mhainistir Ghiolla Aodha, ag na hacomhail le Bóthar Mhic Gréagair agus le Sráid an Easpaig.	Feabhsuithe ar na hacomhail shoilsithe atá ann cheana, agus tús áite á thabhairt do dhearadh a thacóidh le coisithe agus le rothaithe.

Chun freastal ar na feabhsuithe iompair inbhuanaithe sin, tá sé beartaithe go mbeidh tógáil talún theoranta ag teastáil ag na neasláithreacha seo a leanas:

- ▶ Tailte ar an taobh thoir theas den acomhal idir Bóthar an Locha agus Bóthar an Tóchair;
- ▶ Tailte i gcomharsanacht an acomhal idir Bóthar Pholl an Duibh agus Bóthar an Phiarsaigh;
- ▶ Tailte ar an dá thaobh de Bhóthar Pholl an Duibh idir Bóthar an Phiarsaigh agus Siúlán na mBan Rialta;
- ▶ Tailte ar an dá thaobh de Bhóthar Pholl an Duibh laistean de stad freastail Maxol atá ann cheana ag Ascaill Ard na Rí;
- ▶ Tailte ar an taobh thiar de Bhóthar Pholl an Duibh idir Gairdíní an Chrochta Mhóir agus Sráid an Ghúlaigh; agus
- ▶ Tailte ar an gcúinne idir Bóthar Uí Nuanáin agus Bóthar Mhic Gréagair.

2.2.2 Sráid an Easpaig go dtí an Chathair (Sráid an Chapail Bhuí)

Imíonn na bealaí atá beartaithe do rothaithe agus do bhusanna óna chéile ag an acomhal idir Sráid an Easpaig agus Sráid Sharman Crawford. Taistealóidh rothaithe isteach feadh Shráid an Easpaig i dtreo Ché Proby tríd an raon rothar in aghaidh an tsrutha atá ann cheana. Casfaidh siad isteach ar Fhaiche an Chrosaigh ansin, agus an spás á chomhroinnt acu le trácht áitiúil go dtí an t-acomhal le Plás an Chlochair. Lastuaidh de Phlás an Chlochair, tá sé beartaithe Faiche an Chrosaigh a dhúnadh do thréthrácht, áit a gcomhroinnfidh rothaithe agus coisithe isteach agus amach araon an spás i gcóngar fhoirgneamh Mheitheal Mara agus ar aghaidh go Cé Wandesford. Comhlánóidh sé sin na pleananna feabhsúcháin ríochta poiblí atá beartaithe ag Comhairle Cathrach Chorcaí (mar chuid de Thionscadal Bonneagair Ríochta Poiblí Cheathrú Beamish agus Crawford). Taistealóidh rothaithe isteach thar Dhroichead an Chléirigh ansin, rud a éireoidh ina bhealach isteach do bhusanna amháin (comhroinnfidh rothaithe isteach an spás thar an droichead le busanna isteach). Leanfaidh siad ar aghaidh trí Phlás Hanover ansin, agus iad ag taisteal ar raon rothar isteach. Ón acomhal idir an Phríomhshráid Theas agus Sráid Washington, bainfidh rothaithe isteach leas ansin as na saoráidí rothaíochta atá beartaithe do Shráid Washington mar chuid de Chonair Iompair Inbhuanaithe F - Baile an Easpaig go dtí an Chathair.

Bainfidh rothaithe amach leas as na saoráidí rothaíochta atá beartaithe do Shráid Washington faoi Chonair Iompair Inbhuanaithe F - Baile an Easpaig go dtí an Chathair freisin sula rachaidh siad ar aghaidh go Plás Hanover agus ansin go raon rothar amuigh agus go saoráid rothaíochta nua in aghaidh an tsrutha thar Dhroichead an Chléirigh. Cumascfaidh an bealach rothaíochta amach an athuair leis an spás comhroinnnte atá beartaithe do rothaithe agus do choisithe ar Fhaiche an Chrosaigh. Comhlánóidh sé sin Tionscadal Bonneagair Ríochta Poiblí Cheathrú Beamish agus Crawford, rud a bhfuil trasrianta nua droichid thar an Laoi i gceist leis. Comhroinnfidh rothaithe isteach agus amach araon timpeallacht thráchtmhoillithe le trácht rochtana áitiúla agus le coisithe feadh Fhaiche an Chrosaigh go dtí an t-acomhal le Cé Proby, rud a uasghrádófar ina acomhal soilisithe.

Taistealóidh an raon rothar amach ó Fhaiche an Chrosaigh feadh Ché Proby/Shráid an Easpaig i dtreo an acomhail le Sráid Sharman Crawford ansin trí úsáid a bhaint as raon tiomnaithe rothar amach atá beartaithe ar an gcuid sin den bhealach.

Tá sé beartaithe lána bus isteach a sholáthar ar Shráid Sharman Crawford, rud a thosódh ar an taobh thuaidh de Scoil Ealaíne agus Deartha Crawford agus a leanfadh ar aghaidh go dtí an t-acomhal le Cé Wandesford. Leanfaidh busanna isteach ar aghaidh go Cé Wandesford, agus é

ag trasnú Dhroichead an Chléirigh (a bheidh ina bhealach isteach do bhusanna amháin) agus ag dul ar aghaidh go Plás Hanover (a chomhroinnfear le trácht rochtana áitiúla). Casfaidh busanna isteach ar dheis isteach ar Shráid Washington ansin. Ón acomhal idir Sráid Washington agus Droichead an Chléirigh, comhcheanglóidh an bealach atá beartaithe le Conair Iompair Inbhuanaithe F – Baile an Easpaig go dtí an Chathair agus bainfidh sé leas as na lánaí bus atá beartaithe do Shráid Washington chun an chathair a rochtain.

Taistealóidh busanna amach ó Shráid Washington tríd an bPríomhshráid Theas (a chomhroinnfear le trácht ginearálta) agus ar aghaidh go Cé Proby agus go Sráid an Easpaig. Tá sé beartaithe lána gearr bus a sholáthar feadh Shráid an Easpaig ar an mbealach i dtreo an acomhail le Sráid Sharman Crawford.

Le geata bus atá beartaithe ar Shráid an Easpaig, coiscfear sruth thréthrachta ghinearálta sa treo isteach ó Shráid an Easpaig go Sráid Sharman Crawford agus coiscfear casadh ar chlé sa treo amach ar Shráid an Easpaig i dtreo Shráid Mhainistir Ghiolla Aodha. Cuirfidh sé sin feabhas ar iontaofacht ó thaobh agaí turais de do bhusanna a úsáideann an chuid seo den chonair agus fágfaidh sé go mbeifear in ann an lána bus amach atá beartaithe ar Shráid an Easpaig ar an mbealach i dtreo an acomhail le

Sráid Sharman Crawford a sholáthar.

Soláthrófar stadanna bus atá nua agus feabhsaithe feadh an chuid ar fad den chonair, áit a n-athlonnófar stadanna bus chun freastal ar úsáideoirí ar dhóigh níos fearr.

Tá sé beartaithe feabhsuithe agus breisithe a dhéanamh ar spásanna uirbeacha agus ar na timpeallachtaí coisithe/rothaíochta freisin ag a lán acomhal feadh an chuid seo den chonair, mar atá leagtha amach sa tábla seo a leanas.

Feabhsuithe Beartaithe ar Spásanna Uirbeacha agus ar an Timpeallacht Coisithe/Rothaíochta

Láthair	Feabhsuithe Beartaithe
Sráid Sharman Crawford, ag an acomhal le Sráid an Easpaig.	Feabhsuithe ar na hacomhail shoilsithe atá ann cheana, agus tús áite á thabhairt do dhearadh a thacóidh le coisithe agus le rothaithe.
Sráid Sharman Crawford, ag an acomhal le Cé Wandesford.	Acomhal soilsithe nua lena ngabhfaidh dearadh a thacóidh le coisithe.
Faiche an Chrosaigh.	Dúnfar an tsráid do thréthracht chun an timpeallacht coisithe a fheabhsú agus chun timpeallacht shábháilte rothaíochta a éascú.
Cé Proby, ag an acomhal le Faiche an Chrosaigh.	Acomhal soilsithe nua lena ngabhfaidh dearadh a thacóidh le coisithe agus le rothaithe.
Plás Hanover/Droichead an Chléirigh.	Soláthrófar lána rothar in aghaidh an tsrutha, rud a nascfaidh Sráid Washington le Faiche an Chrosaigh.

Chun freastal ar na feabhsuithe iompair inbhuanaithe sin, tá sé beartaithe go mbeidh tógáil talún theoranta ag teastáil ag an láthair seo a leanas:

- Tailte ar an taobh thiar de Shráid an Easpaig i gcomharsanacht an aomhail le Sráid Sharman Crawford; agus
- Tailte ar an taobh thiar de Shráid Sharman Crawford ar an mbealach i dtreo Ché Wandesford.

2.3 Eochairfhíricí

An neaslíon réadmhaoine a bhféadfadh go mbeadh tionchar orthu	38
An neaslíon spásanna páirceála ar an tsráid a d'fhéadfaí a bhaint	204
An neaslíon crann cois bóthair a d'fhéadfaí a bhaint	72
Neasfhad bhealach na Conaire Iompair Inbhuanaithe	2 km
Neasfhad an rotharbhealaigh	0.8 km isteach agus 0.9 km amach
An t-aga turais bus faoi láthair	suas go dtí 16 nóiméad
Aga turais BusConnects	9 nóiméad
An t-aga turais bus sa todhchaí in éagmais BusConnects	19 nóiméad

2.4 An téarmaíocht a thuiscint

1. Conair Iompair Inbhuanaithe:

Cuid de Chlár foriomlán BusConnects is ea 12 Chonair Iompair Inbhuanaithe a chruthú. Is é is Conair Iompair Inbhuanaithe ann ná bóthar atá ann cheana lena ngabhann tosaíocht bus chun go mbeidh busanna in ann oibriú ar bhealach éifeachtúil, iontaofa agus poncúil. Is é atá i gceist leis sin go ginearálta ná lánaí tiomnaithe bus ar an dá thaobh den bhóthar ó thús go deireadh gach conaire nó bearta eile a bhfuil mar aidhm leo a chinntiú nach moillítear busanna sa phlódú tráchta ghinearálta. Beidh na lánaí bus le taobh an tráchta ghinearálta agus lánaí/raonta leithscartha rothar nuair is indéanta.

2. Raonta Leithscartha Rothar:

Is é is raon leithscartha rothar ann ná cuid leithleach den bhóthar atá tiomnaithe don rotháíocht amháin. Is gnách go mbíonn an spás sin leithlisithe ón trácht feithicil eile le colbha fisiciúil. In áiteanna nach féidir go fisiciúil raonta leithscartha rothar a sholáthar iontu, beidh an rogha ann bóithre ciúine agus rotháíocht chomhroinnte ar bhóithre luais laghdaithe a thabhairt isteach do rothaithe.

3. An Bealach Roghnaithe Éiritheach:

Is iad Bealaí Roghnaithe Éiritheacha na roghanna dearaidh tosaigh le haghaidh gach

bealaigh, agus cuirfear iad faoi phróiseas neamhrechtúil comhairliúcháin phoiblí anois. Tá sé mar aidhm leis na Bealaí Roghnaithe Éiritheacha, a bhfuil roinnt foroghanna acu i gcásanna áirithe, an pobal a chur ar an eolas faoi leagan amach dóchúil an bhóthair nuair a bheadh an bonneagar riachtanach Conairí Iompair Inbhuanaithe i bhfeidhm. Áirítear leo an tionchar féideartha ar gharraithe tosaigh agus athruithe dóchúla ar an dóigh a n-oibreoidh an trácht chun freastal ar thosaíocht bus.

4. Geata Bus:

Is é is Geata Bus ann ná lána bus neamhspleách a ngabhann comharthaí leis agus atá ann ar feadh fad gearr. Níl rochtain ar an bhfad gearr bóthair sin ach ag busanna, ag tacsaithe, ag rothaithe agus ag feithicilí éigeandála. Éascaíonn sé tosaíocht bus toisc go mbaintear

an tréthracht ginearálta feadh an bhóthair fhoriomláin a bhfuil an geata bus lonnaithe air. Úsáidtear comharthaí chun an trácht ginearálta a threorú dul ar mhalaírt slí amach ar bhóithre eile sula mbaineann siad an geata bus amach.

5. Tosaíocht atá faoi Rialú ag Comharthaí:

Baintear úsáid le Tosaíocht atá faoi Rialú ag Comharthaí as comharthaí tráchta chun tosaíocht a thabhairt do bhusanna leanúint ar aghaidh roimh an trácht eile ar chodanna de bhóithre lána amháin, ach ní bhíonn sé éifeachtach ach ar feadh faid ghearra. Tagann sé sin chun cinn de ghnáth in áiteanna nach féidir leanúint le lána bus iontu de bharr baic ar an mbóthar. Sampla féideartha den chineál sin is ea cásanna ina bhfuil caolais ag bóthar mar a n-éiríonn sé níos cúinge toisc gurb ann d'fhoirgnimh nó struchtúir nach féidir iad a scartáil chun an bóthar a leathnú ar mhaithe le spás a sholáthar do lána bus. Oibríonn Tosaíocht atá faoi Rialú ag Comharthaí trí úsáid a bhaint as rialuithe comhartha tráchta (ag acomhail de ghnáth), áit nach mór don lána bus agus don lána tráchta ghinearálta cumasc ar aghaidh agus an spás bóthair a chomhroinnt ar feadh achar gearr go dtí go n-atosóidh an lána bus níos faide anonn. Stopfar an trácht ginearálta ag an gcomhartha chun cead a thabhairt don bhus dul tríd an gcuid chúng ar dtús. Tar éis don bhus dul tríd, ceadófar don trácht ginearálta dul trí na soilse ansin.

Tosaíocht atá faoi Rialú ag Comharthaí

1. Leanann an trácht ar aghaidh mar is gnách.

2. De réir mar a thagann an bus i bhfoisceacht, athraíonn an comhartha solais chun an trácht ginearálta a stopadh.

3. Tá tosaíocht ag an mbus leanúint ar aghaidh.

4. Tar éis don bhus dul tríd an acomhal, leanann an trácht ginearálta ar aghaidh.

6. Trasrian Túcánach:

Is é is Trasrian Túcánach ann ná trasrian bóthair a bhfuil mar chuspóir leis coisithe agus rothaithe a chumasú an bóthar a thrasnú trí úsáid a bhaint as rialuithe comhartha a bhfuil dearadh cuspóireach acu.

7. Socraíocht Sráide Ciúine:

In áiteanna nach féidir le leithid bhóthair na Conaire Iompair Inbhuanaithe freastal ar rothaithe iontu gan difear mór á dhéanamh do thosaíocht bus ag an am céanna, fiosraítear rotharbhealaí malartacha ar feadh faid ghearra amach ó bhealach bus na Conaire Iompair Inbhuanaithe. Is féidir go n-áireofar le roghanna as líne den sórt

sin rothaithe a threorú feadh sráideanna nach bhfuil ach beagáinín tráchta ghinearálta orthu, seachas na húsáideoirí cairr a chónaíonn ar na sráideanna sin. Tugtar Sráideanna Ciúine orthu de bharr an mhéid ísil tráchta ghinearálta atá orthu agus meastar iad a bheith oiriúnach don bhóthar a bheith á chomhroinnt ag rothaithe agus ag an trácht ginearálta, gan aon ghá a bheith ann le raonta leithscartha rothar ná lánaí péinteáilte rothar a chur le chéile. Is é a bheadh i gceist leis an tSocraíocht Sráide Ciúine ná comharthaí comhairleacha cuí do na húsáideoirí ginearálta bóithre agus do rothaithe araon.

8. An Ríocht Uirbeach:

Is é is an Ríocht Uirbeach ann ná na gnáthspásanna sráide a n-úsáideann daoine iad chun trasnú, siopadóireacht a dhéanamh, sóisialú agus súgradh agus chun tabhairt faoi ghníomhaíochtaí amhail siúl, aclaíocht nó dul chun na hoibre nó amach aisti. Cuimsítear sa Ríocht Uirbeach na sráideanna, na cearnóga, na hacmhail agus na cearta slí eile uile, bíodh siad i mbun úsáide cónaithe, úsáide tráchtála nó úsáide sibhialta. In áiteanna ina bhfuil an Ríocht Uirbeach dea-dheartha agus leagtha amach go cúramach i suíomh pobail, cuireann sí feabhas ar ghnáthshaol laethúil na gcónaitheoirí agus na ndaoine sin atá ag taisteal tríthi. Baineann sí de ghnáth leis na codanna amuigh faoin spéir den timpeallacht tógtha a bhfuil saor-rochtain ag an bpobal orthu. D'áireofaí léi suíochánra, crainn, cur plandaí agus gnéithe eile chun feabhas a chur ar an eispéireas do gach duine.

3. Na Dúshláin a d'Fhéadfadh Teacht Chun Cinn a Thuiscint agus Dóigheanna le Maolú

3.1 Forbhreathnú

Tá sé bunriachtanach, ar mhaithe le forbairt na cathrach, go n-infheisteofaí san iompar poiblí i gCorcaigh. Gabhann roinnt dúshlán leis sin, áfach. Chun bonneagar iompair inbhuanaithe ar an tsráid a fhorbairt agus chun infheistiú in athnuachan uirbeach, is gá aird a thabhairt ar a lán éileamh a thagann salach ar a chéile agus ar gá aghaidh a thabhairt orthu ar shlí chothromaithe réadúil. Ní eisceacht í Corcaigh ina leith sin toisc gur bunaíodh an chathair chomh fada siar is an 6ú haois. Cé gur cathair cheannchathartha nua-aimseartha í sa lá atá inniu ann, is ann fós do mhórán seancheathrúna atá comhdhéanta de shráideanna atá cúng agus casta agus atá ag iarraidh níos plódaithe. Is sráideanna cnocacha a bhfuil grádáin ghéara acu iad an-chuid de na sráideanna sin, go háirithe iad sin atá ar an taobh thuaidh den Laoi. Is ann do mhórán sráideanna a bhfuil cosáin chúnga acu nó nach bhfuil aon chosáin acu. Baineann dúshláin atá suntasach agus insáráithe araon lena uathúla atá roinnt mhaith codanna den chathair agus le teorainneacha leis an spás fisiciúil ar féidir obair leis i ndáil leis an leibhéal riachtanach tosaíochta bus agus soláthair rothaíochta a sholáthar. Mar sin féin, tá an tÚdarás tiomanta do leanúint ar aghaidh ag obair i gcomhpháirt le Comhairle Cathrach Chorcaí chun ceann ar bith de thionchair fhéideartha na hoibre bonneagair

a mhaolú agus chun a chinntiú go réadófar an infheistíocht €600 milliún sin i gCorcaigh.

Tá taithí shuntasach ag an Údarás ar bhonneagar bus agus rothaíochta a dheardh agus, rud tábhachtach, ar theagmháil fhairsing a dhéanamh le pobail, cónaitheoirí agus gnólachtaí an limistéir áitiúil. Is maith is eol dúinn na saincheisteanna agus na hábhair imní a d'fhéadfaí a tharraingt anuas maidir leis an tionchar a bheidh ag aon athrú ar an leagan amach bóthair, le codanna de ghairdíní a bheith á gcailleadh, le páirceáil agus le crainn. Is ar mhaithe le roghanna iompair phoiblí níos inbhuanaithe a bhaint amach do dhaoine agus le haghaidh a thabhairt ar ghéarchéim na haeráide atá na cinntí uile a dhéanann an tÚdarás. Dá bhrí sin, déanaimid ár ndícheall na tionchair dhóchúla a laghdú agus, nuair is féidir, réitigh mhalartacha a aimsiú.

Trí aghaidh a thabhairt ar na dúshláin ar dóigh dóibh teacht aníos, beidh daoine i ngach limistéar den chathair in ann leas a bhaint as rochtain mhéadaithe ar phoist, ar an oideachas agus ar sheirbhísí bunriachtanacha eile. Bainfidh pobail tairbhe as bonneagar siúil agus rothaíochta níos leithne agus as athnuachan uirbeach, agus bainfidh gnólachtaí leas as nascacht níos fearr chun na daoine is cumasaí a mhealladh chun na cathrach.

3.2 Na dúshláin agus conas a mhaolóimid chun aghaidh a thabhairt orthu

3.2.1 Athruithe ar an nGluaiseacht Tráchtála chun feabhas a chur ar na Roghanna Iompair Inbhuanaithe

Breithniúcháin:

Mar thoradh ar níos mó spáis agus tosaíochta a chruthú do bhusanna agus do rothaíocht, beidh athruithe ann ar an dóigh reatha a ngluaiseann carranna príobháideacha timpeall na sráideanna. D'fhéadfadh go dtiontófaí roinnt bóithre ina mbóithre aontreo, tabharfar codanna nua do bhusanna amháin isteach agus, i roinnt áiteanna, beidh ar an trácht ginearálta bealaí nua isteach sa chathair agus amach aisti a ghlacadh. Tógfar rotharbhealaí breise, a bheidh leithscartha ón trácht feithicilí den chuid is mó. Chomh maith leis sin, déanfar trasrianta coisithe a chur le roinnt limistéar agus a aistriú isteach iontu. Beidh sé riachtanach na rotharbhealaí sin a sholáthar feadh na gcroíchonairí seo chun na tairbhí fíora a bhaineann leis an rothaíocht sa chathair a ghiniúint.

An Tionchar Féideartha a Laghdú agus a Chothromú:

I gcás go ndéanfar an trácht a chur ar mhalairt slí agus a chur ar atreo, soláthrófar comharthaí leordhóthanacha agus marcanna leordhóthanacha bóthair chun go mbeidh daoine in ann a mbealach

a aimsiú. Coinneofar rochtain ar gach réadmhaoín ar bun d'fheithicilí, cé go bhfuil seans ann go n-athrófar roinnt bealaí rochtana.

3.2.2 An Féidearthacht go bhFaighfí Codanna de Ghairdíní mar Éadail

Breithniúcháin:

Tá beagán spáis neamhúsáidte le fáil feadh an-chuid de na bóithre gnóthacha sa chathair agus, dá bharr sin, ní bheifear in ann ina lán cásanna freastal ar na lánáil bus agus na raonta rothar leis an leithead atá ar fáil. Chun an spás a theastaíonn a bhaint amach, beidh sé riachtanach, i roinnt áiteanna, codanna de spás gairdín de chuid tithe móide talamh os comhair réadmhaoine tráchtála a fháil mar éadail chun go mbeifear in ann na saoráidí bus agus rothaíochta a sholáthar. I gcásanna ina mbeidh sé riachtanach é sin a dhéanamh, rachfar i mbun comhairliúcháin chúil agus i mbun teagmhála cuí le húinéirí réadmhaoine a d'fhéadfadh a bheith thíos leis.

Athdhearadh agus tírdhreachú maolaithe chun an laghdú i spás gairdín a chothromú:

I gcás go mbeidh tailte, amhail codanna de ghairdíní, á bhfáil mar éadail le haghaidh leathnú – ceannóimid an chuid de ghairdíní tosaigh ó

úinéirí réadmhaoine; cinnteoidimid go ndéanfar tírdhreachú nua agus athchur nua ar na gairdíní agus tabharfaimid cúiteamh as an gcuid den ghairdín a cailleadh agus as an gcur isteach.

3.2.3 Chun siúl agus rothaíocht a éascú ar shlí níos fearr, laghdófar an líon Spásanna Páirceála ar an tSráid

Breithniúcháin:

Ós rud é gur trí limistéir chónaithe agus ghnó atá na conairí beartaithe, beidh gá ann leis an méid páirceála ar an tsráid a laghdú chun freastal ar na leaganacha amach nua.

Chun an laghdú sa líon spásanna páirceála ar an tsráid a fhritháireamh:

I gcás go gcaillfear spásanna páirceála agus go mbeidh sé cuí spásanna ionaid a sholáthar, féachfaimid le spásanna malartacha páirceála a sholáthar in aice láimhe, nuair is indéanta, do chónaitheoirí agus do ghnólachtaí.

3.2.4 Athchur crann chun baint fhéideartha roinnt crann atá ann cheana a fhritháireamh

Breithniúcháin:

Faoi mar atá amhlaidh i gcás an ghá le roinnt codanna de ghairdíní tosaigh a bhaint agus le cosáin a mhionathrú, beidh gá ann freisin le roinnt crann a bhaint feadh conairí áirithe.

Clár Cuimsitheach Cuir Crann:

Déanfaidh an tÚdarás a dhícheall, áfach, a oiread crann fásta agus is féidir a chothabháil. Ina theannta sin, i gcás gur gá crainn a bhaint ó limistéir cois bóthair agus ó chosáin, cuirfimid clár cuimsitheach athchuir i bhfeidhm. Bainfear úsáid sa chlár sin as crainn lánfhásta nó leathfhásta nuair is cuí agus, nuair is indéanta, cuirfear iad chomh gar agus is féidir do na láithreacha bunaidh. Cinnteoidh sé sin gurb amhlaidh, mar chuid den tionscadal, a athchuirfear crann nua i leith gach crainn a bhainfear.

3.2.5 Oibreacha Bóthair agus Láithreáin Tógála

Breithniúcháin:

Is gá méid áirithe oibre tógála a dhéanamh chun bóithre a leathnú agus chun lánáil bus agus lánáil rothar a thógáil. Tochlófar na bóithre atá ann cheana, mar aon le codanna de ghairdíní agus de chosáin, nuair is gá. Déanfar athdhromchlú, athchur agus tírdhreachú agus leagfar colbhaí. Le linn na gcéimeanna tógála, beidh na láithreáin tógála ina láithreáin áitiúla agus bainisteofar iad de réir an bhóthair. Faoi mar atá amhlaidh i gcás aon láithreáin oibre agus aon oibreacha bóthair, beidh leibhéal áirithe torainn, deannaigh agus atreoruithe sealadacha tráchta ann.

Aon éifeachtaí atá ag obair thógála a laghdú:

Beidh bainistíocht tráchta an-tábhachtach maidir leis an trácht a choinneáil ag gluaiseacht, agus a chinntiú ag an am céanna go gcoinneofar rochtain áitiúil ar bun do dhaoine agus do sheachadtaí. De bhreis air sin, i gcás go mbainfear ballaí nó fálta príobháideacha agus poiblí, atógfaimid ballaí nua gairdín agus athsholáthróimid na fálta más rud é go ndearnadh dífead do ghairdíní agus gur giorraíodh iad. I gcás go nglacfar ballaí agus fálta poiblí nó tráchtála, déanfar iad a atógáil agus a athsholáthar freisin.

3.2.6 Infheistiú in Athnuachan Uirbeach agus i Saoráidí do Choisithe a Mhéadú

Lorgóimid limistéir feadh na gconairí gnóthacha inar féidir feabhas a chur ar na spásanna áitiúla atá ann cheana agus ar an tírdhreachú atá ann cheana. Tá sé tábhachtach go dtapóimis an deis seo na nithe a bhainfear a athsholáthar agus feabhas a chur ar na limistéir áitiúla freisin. Chun déanamh amhlaidh, tabharfaimid tacaíocht d'fheabhsuithe a dhéanamh ar lárionaid uirbeacha agus do thimpeallachtaí áitiúla tarraingteacha a chruthú.

3.2.7 Fóraim Phobail

Bunófar sraith Fóram Pobail ar mhaithe le hidirchaidreamh a dhéanamh le daoine agus eagraíochtaí ar fud na cathrach de réir mar a dhéantar pleananna le haghaidh na gConairí Iompair Inbhuanaithe a fhorbairt agus a thabhairt chun críche agus de réir mar a dhéantar dul chun cinn orthu. Is é an aidhm atá leis an obair sin ná cumarsáidí dhá threo a chruthú le pobail áitiúla, rud a fhágann gur féidir faisnéis agus aiseolas a mhalartú ar shlí chaoithiúil chuimsitheach. Tá sé beartaithe go ndéanfaidh cathaoirleach neamhspleách cathaoirleacht ar chruinnithe na bhFóram Pobail agus go n-áireofar leo cumainn phobail, grúpaí sainleasa, eagraíochtaí gnó, ionadaithe don phobal áitiúil agus pearsana ón Údarás. Chun faisnéis a fháil maidir le conas is féidir le hionadaithe do ghrúpaí cónaitheoirí agus do ghrúpaí pobail a bheith ina mball d'Fhóram, tabhair cuairt ar an suíomh Gréasáin www.busconnects.ie/cork.

4. An Próiseas um Thalamh a Fháil

Cé go ndéanfar dianiarracht an tionchar ar thailte réadmhaoine príobháideacha a íoslaghdú, beidh láithreacha ann ina mbeidh sé riachtanach an bóthar a leathnú tuilleadh. Chun déanamh amhlaidh, beidh sé riachtanach, mar shampla, codanna de ghairdíní tosaigh, de bhallaí, d'fhálta, de gheataí agus de chabhsáin a fháil agus na gnéithe sin a atógáil chun go mbeifear in ann an tsráid a leathnú. Beidh feidhm ag an bpróiseas seo a leanas i gcásanna den sórt sin.

Ar an gcéad dul síos, eiseoidh an tÚdarás litreacha faisnéise chuig gach úinéir talún agus/nó gach áititheoir feadh na gConairí Iompair Inbhuanaithe a bhféadfadh go mbeadh tionchar ag na tograí leathnúcháin orthu. Ní fógraí foirmiúla ordaithe ceannaigh éigeantaigh iad sin – ní dhearnadh aon chinneadh críochnaitheach ar na tograí go fóill. Tá sé mar rún leis na litreacha sin tús a chur le hidirphlé díreach idir an tÚdarás agus na páirtithe a bhféadfadh go mbeadh tionchar orthu.

Tar éis na litreacha faisnéise sin a eisiúint, leanfar le dearáí a fhorbairt agus le comhairliúchán.

Le linn na tréimhse sin, beachtóidh an tÚdarás an dearadh agus breithneoidh sé roghanna chun na tionchair ar thailte príobháideacha a laghdú. Leanfar leis an idirphlé díreach idir an tÚdarás agus na páirtithe a bhféadfadh go mbeadh tionchar orthu chun tuiscint a ghnóthú ar thionchar dóchúil na forbartha atá beartaithe agus ar na socruithe is féidir a dhéanamh chun na tionchair sin a laghdú agus, nuair is féidir, iad a sheachaint.

Ar an bpróiseas deartha a chur i gcrích, rud is dóigh a tharlóidh sna míonna tosaigh den bhliain 2024, déanfaidh an tÚdarás na doiciméid reachtúla phleanála a thabhairt chun críche agus iarratais foirmiúla ar thoiliú a chur faoi bhráid an Bhoird Pleanála le haghaidh scéimeanna beartaithe BusConnects, lena n-áireofar deimhniú a lorg chun na tailte riachtanacha a cheannach go héigeantach. Is ag an gcéim sin a sheirbheálfadh an tÚdarás fógra foirmiúil ar na húinéirí iarbhir a mbeidh tionchar orthu, arbh iad úinéirí na talún a bheidh beartaithe le ceannach go héigeantach le haghaidh na dtionscadal iad.

Beidh sé mar ról ag an mBord Pleanála ansin a chinneadh cé acu ba cheart nó nár cheart leanúint leis an scéim ar leith a thógáil. Ag teacht sna sála ar na hiarratais phleanála a fháil, beidh

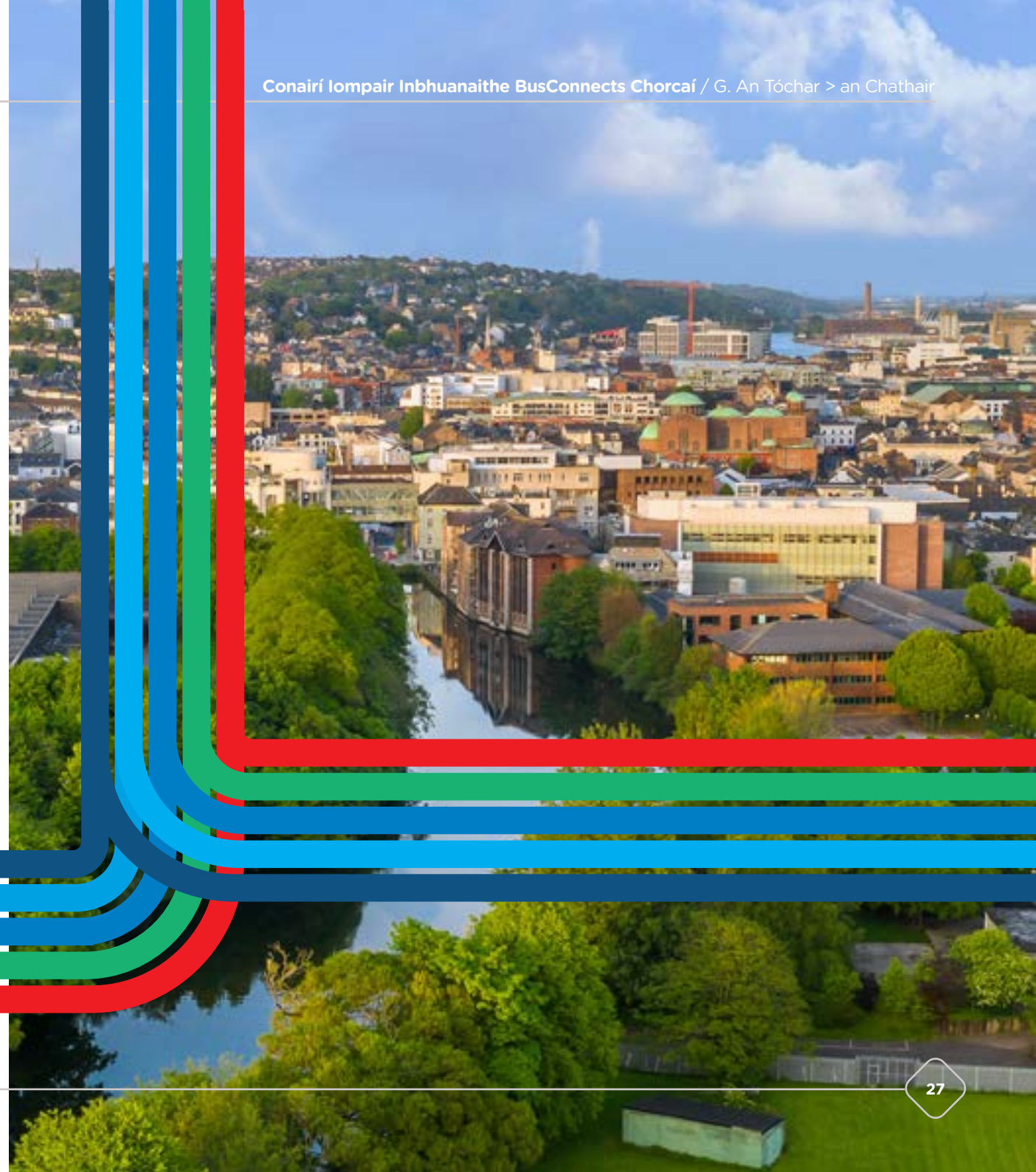
tréimhse comhairliúcháin phoiblí reachtúil ann chun ligean do na daoine sin ar cuireadh in iúl dóibh go mbeadh siad faoi réir fáil réadmhaoine go pointe éigin, agus chun ligean don phobal i gcoitinne, aighneachtaí agus/nó agóidí a dhéanamh go díreach leis an mBord Pleanála. Seolfaidh an Bord Pleanála Éisteacht ó Bhéal ina dhiaidh sin má mheastar í a bheith riachtanach. Ag deireadh an phróisis reachtúil, déanfaidh an Bord Pleanála cinneadh ar cé acu:

1. An scéim atá beartaithe a cheadú fara nó d'éagmais modhnuithe agus faoi réir cibé coinníollacha timpeallachta is cuí leis, nó diúltú don scéim atá beartaithe a cheadú; agus
2. An tOrdú Ceannaigh Éigeantaigh nó aon chuid de a dheimhniú fara nó d'éagmais coinníollacha nó modhnuithe, nó an tOrdú Ceannaigh Éigeantaigh nó aon chuid de a neamhniú.

Más rud é go ndeonóidh an Bord Pleanála ceadú le haghaidh na scéimeanna, déanfaidh an tÚdarás, ón mbliain 2025 ar aghaidh, luachálacha agus idirbheartaíocht chun na tailte san Ordú Ceannaigh Éigeantaigh a fháil agus dul chun cinn a dhéanamh ar thógáil na dtionscadal. Maidir leis an gcúiteamh is iníoctha as aon fháil, áireofar leis luach na talún atá á fáil móide aon díluacháil (má bhaineann) sa chuid eile den réadmhaoin, costais suaite/chuir isteach agus táillí gairmiúla amhail luachálaithe agus/nó aturnaetha a theastaíonn le haghaidh na fála.

Beidh suas le dhá bhliain ag teastáil chun gach conair ar leith a thógáil. Bainisteofar na dátaí tosaíthe tógála le haghaidh gach ceann den 12 chonair thar an tréimhse ón mbliain 2025 go dtí an bhliain 2030.

4.1 Conas a rachaidh an Tionscadal ar aghaidh trí chomhairliúcháin phoiblí go dtí Pleanáil Fhoirmiúil

2022

IDIRCHADREAMH

Comhairliúchán ar an mBealach Roghnaithe Éiritheach - Ráithe 2/Ráithe 3

Comhairliúchán ar Thograí an Bhealaigh Roghnaithe Éirithigh.

2023

Tuilleadh Comhairliúcháin ar an mBealach Roghnaithe - Ráithe 1/Ráithe 2

An Dréachtbhealach Roghnaithe a fhoilsiú - Ráithe 1/Ráithe 2. Tar éis an t-aiseolas arna fháil a chur san áireamh, foilseofar Bealaí Roghnaithe le haghaidh na gConairí Iompair Inbhuanaithe - tréimhse dhá mhí de chomhairliúchán poiblí.

2023-2026

PRÓISEAS REACHTÚIL

An tIarratas Reachtúil a ullmhú

- An Dearadh Innealtóireachta a Bharrfheabhsú
- Tuarascáil ar Mheasúnacht Tionchair Timpeallachta a ullmhú
- Riachtanais réadmhaoine a shainiú agus Ordú Ceannaigh Éigeantaigh a ullmhú

2024-2025

2025-2030

Iarratais chuig an mBord Pleanála

- Iarratais a chur faoi bhráid an Bhoird Pleanála ar an Scéim atá Beartaithe a cheadú agus ar an tOrdú Ceannaigh Éigeantaigh gaolmhar a dheimhniú
- Comhairliúchán Reachtúil de réir na gceanglas reachtach
- Breithniúcháin an Bhoird Pleanála, lena n-áirítear Éisteacht ó Bhéal nuair is gá
- Féadfaidh an Bord Pleanála:
  1. An Scéim atá Beartaithe a cheadú fara nó d'éagmais modhnuithe agus faoi réir cibé coinníollacha timpeallachta is cúí leis, nó diúltú don Scéim atá Beartaithe a cheadú; agus
  2. an tOrdú Ceannaigh Éigeantaigh nó aon chuid de a dheimhniú fara nó d'éagmais coinníollacha nó modhnuithe, nó an tOrdú Ceannaigh Éigeantaigh nó aon chuid de a neamhniú.

FÁIL AGUS TÓGÁIL

Cuirfear Tús le Tógáil ar Bhonn Céimnithe - Beidh suas le dhá bhliain ag teastáil chun gach uasghrádú conaire a chur i gcrích

5. Conas is féidir páirt a ghlacadh sa chomhairliúchán poiblí agus do thuairim a chur in iúl

Tabhair ar aird gurb é atá sna pleananna atá á bhfoilsíú againn ná tograí agus nach ndearnadh aon chinneadh críochnaitheach ar na nithe sin roimh an gcomhairliúchán poiblí. Fáiltimid roimh thuairimí gach duine. Mura maith leat togra ar leith, smaoinigh ar réiteach malartach nó rogha eile a mholadh lena bhreithniú nó lena breithniú.

5.1 Má tá ag úinéir réadmhaoine talamh a bhféadfadh go mbeadh tionchar air

Más rud é go bhféadfadh go mbeadh tionchar ag na tograí ar do réadmhaoin, beidh litir seachadta ar an réadmhaoin agus beidh mionsonraí sa litir sin faoi conas is féidir idirchaidreamh a dhéanamh leis an Údarás.

Beidh ionadaí idirchaidrimh réadmhaoine tiomnaithe ar fáil chun teagmháil a dhéanamh le gach úinéir réadmhaoine agus an t-eolas is deireanaí ar an tionscadal a thabhairt ar bhonn tráthrialta.

5.2 Ceisteanna ginearálta

Tá ag suíomh Gréasáin an tionscadail ag www.busconnects.ie/cork rannán tiomnaithe Conairí Iompair Inbhuanaithe, agus tá an 12 Bhróisiúr uile ar fáil le hamharc orthu agus le híoslódáil. Is féidir ceisteanna ginearálta a sheoladh trí ríomhphost chuig corkstc@busconnects.ie

I gcás ceisteanna nach bhfuil an fhaisnéis ina leith ar fáil ar an suíomh Gréasáin, cuir glao ar – **1800 303 653**

5.3 Conas is féidir aighneacht a sheoladh

Táimid ag iarraidh aighneachtaí maidir leis na tograí atá leagtha amach sa Doiciméad seo ar na Bealaí Roghnaithe Éiritheacha.

Is féidir aighneachtaí agus tuairimí a chur isteach ach scríobh chuig na seoltaí seo:

Ar Líne: Cliceáil ar an rannán “Comhairliúchán Poiblí” ar an leathanach Conairí Iompair Inbhuanaithe ar ár suíomh Gréasáin: <https://consult.nationaltransport.ie>

Nó trí chasadh an phoist chuig: **Tionscadal Chonairí Iompair Inbhuanaithe Chorcaí, An tÚdarás Náisiúnta Iompair, Dún Scéine, Lána Fhearchair, Baile Átha Cliath 2 D02 WT20**

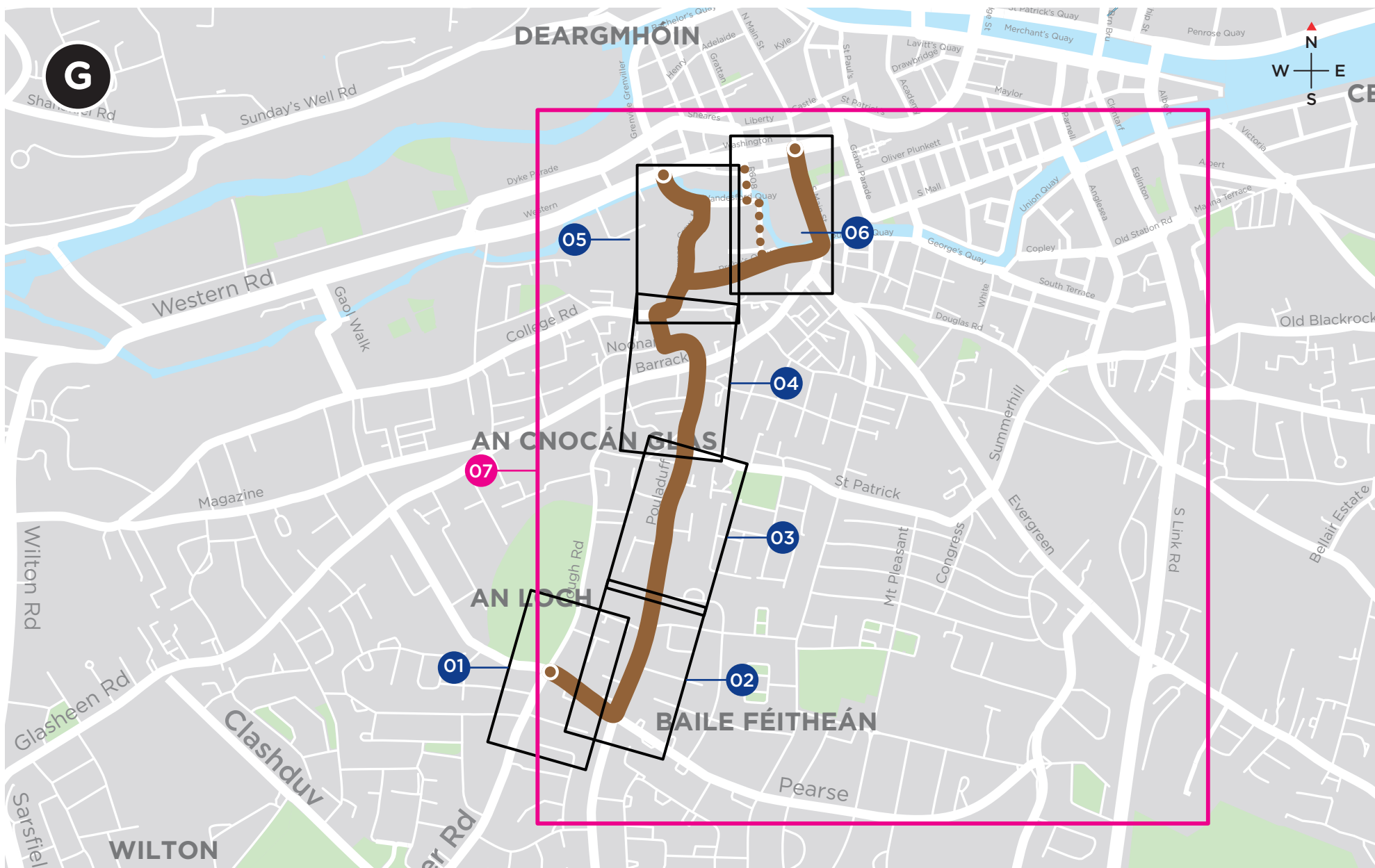

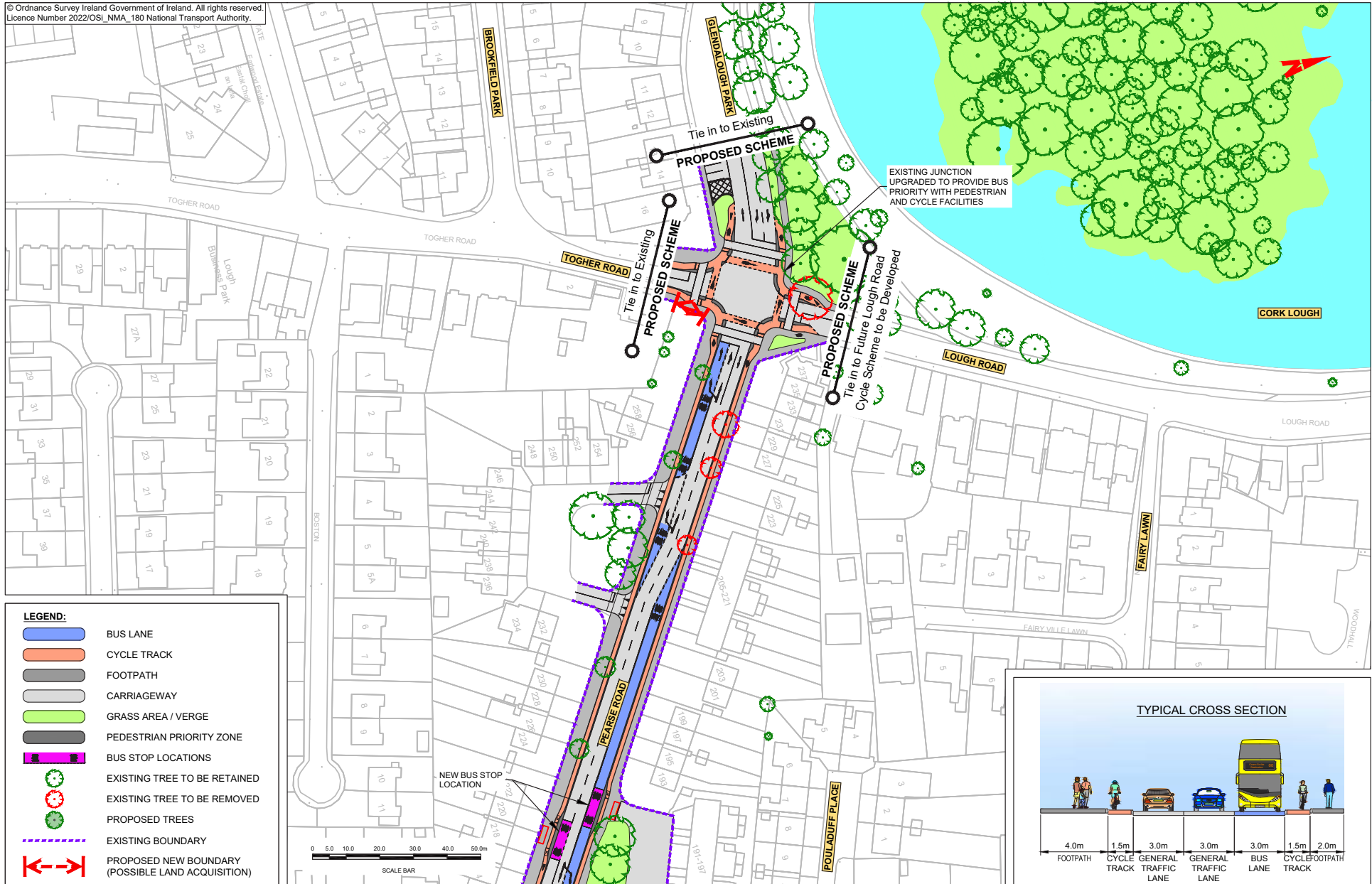
6. Aguisíní

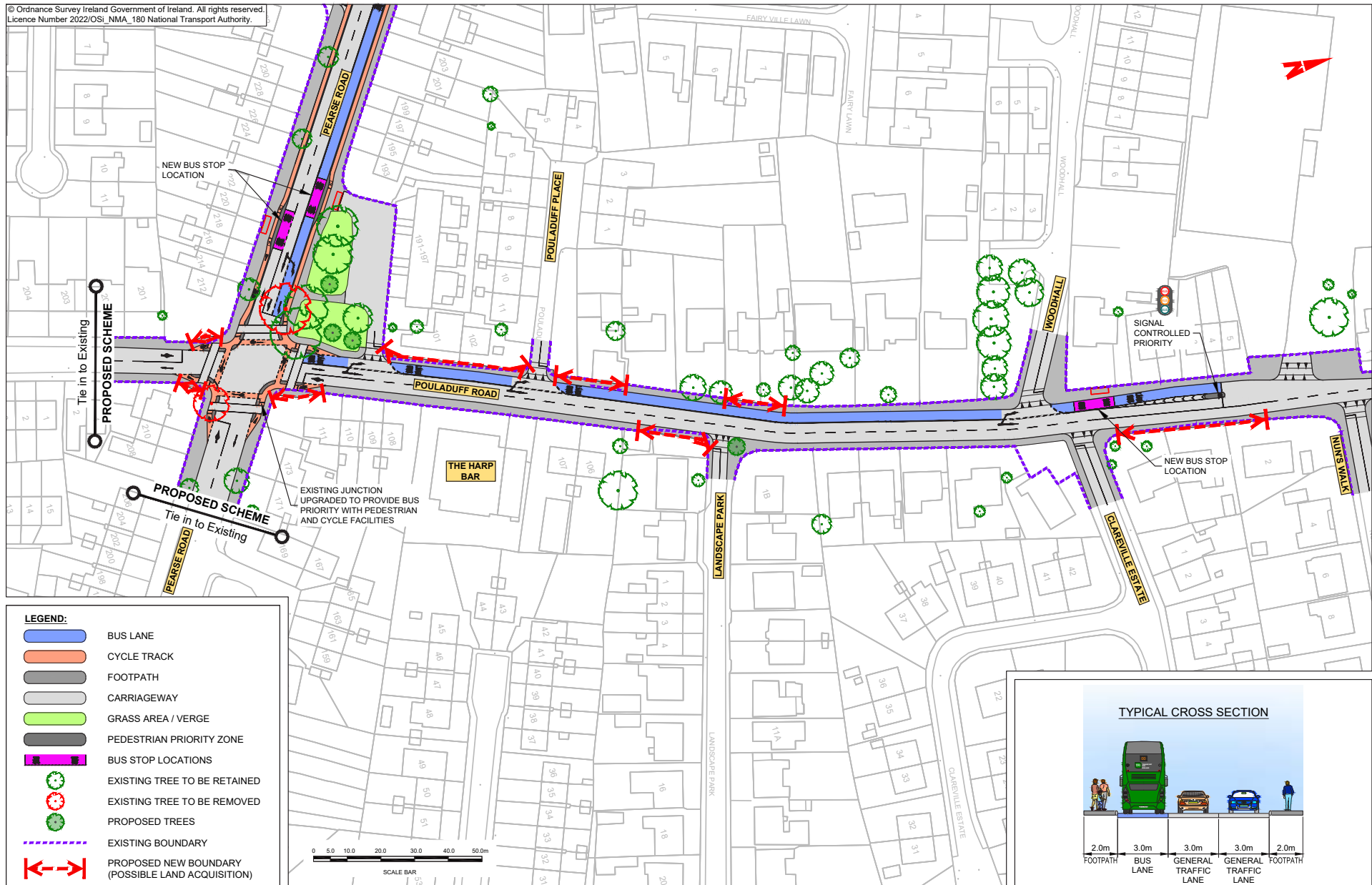
6.1 Léarscáileanna innéacs

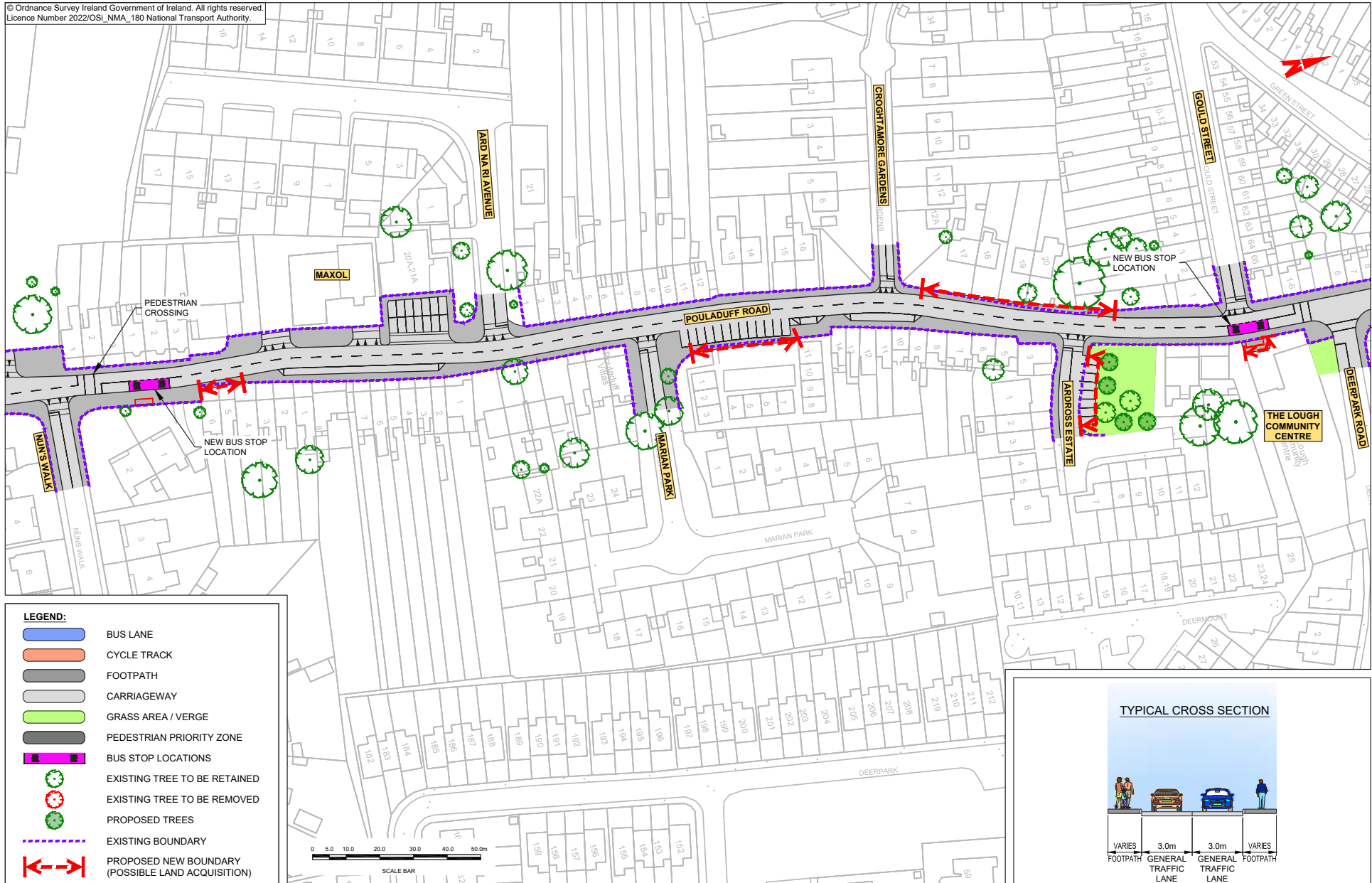
6.2 Léarscáileanna bealaigh

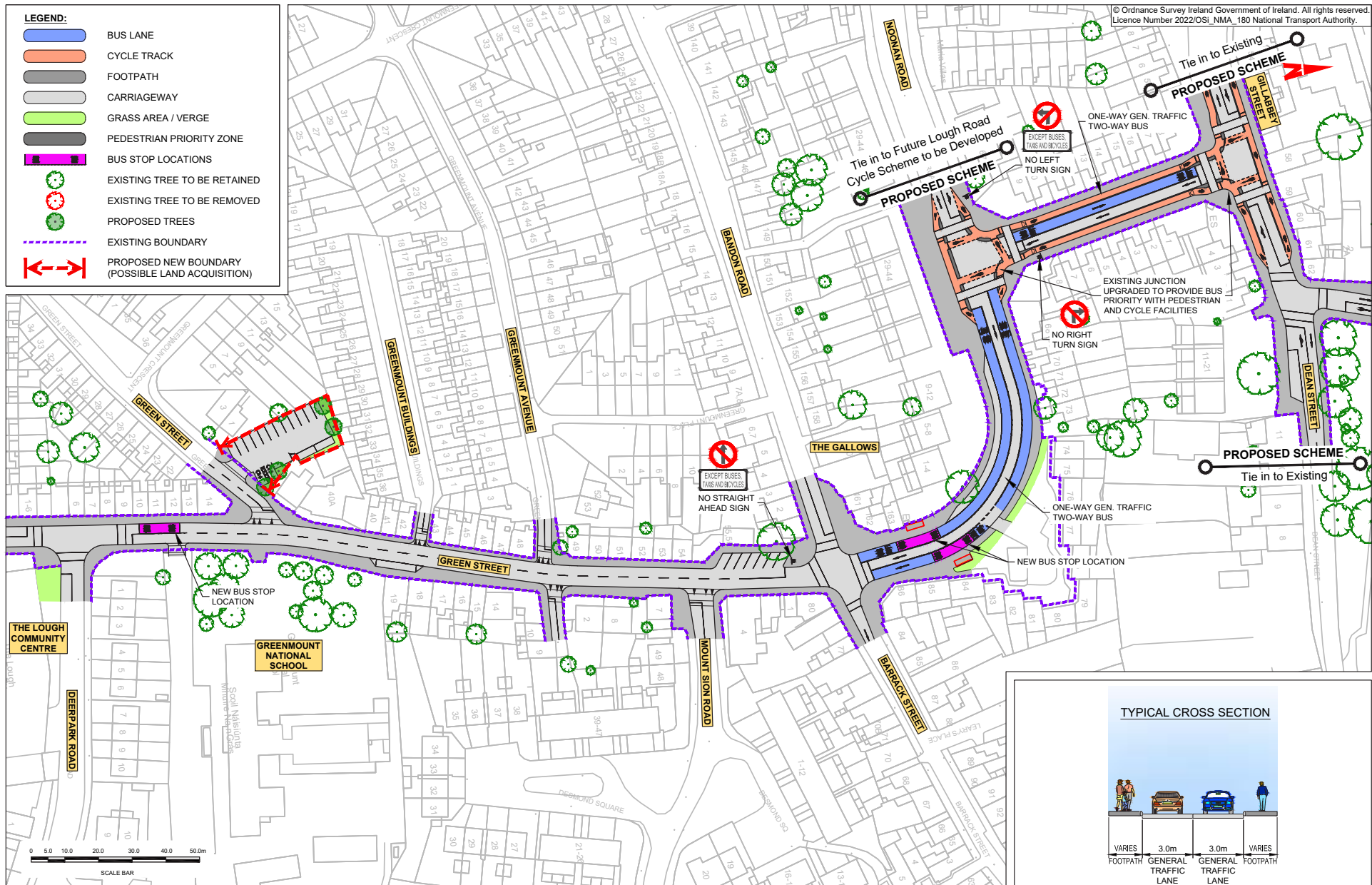

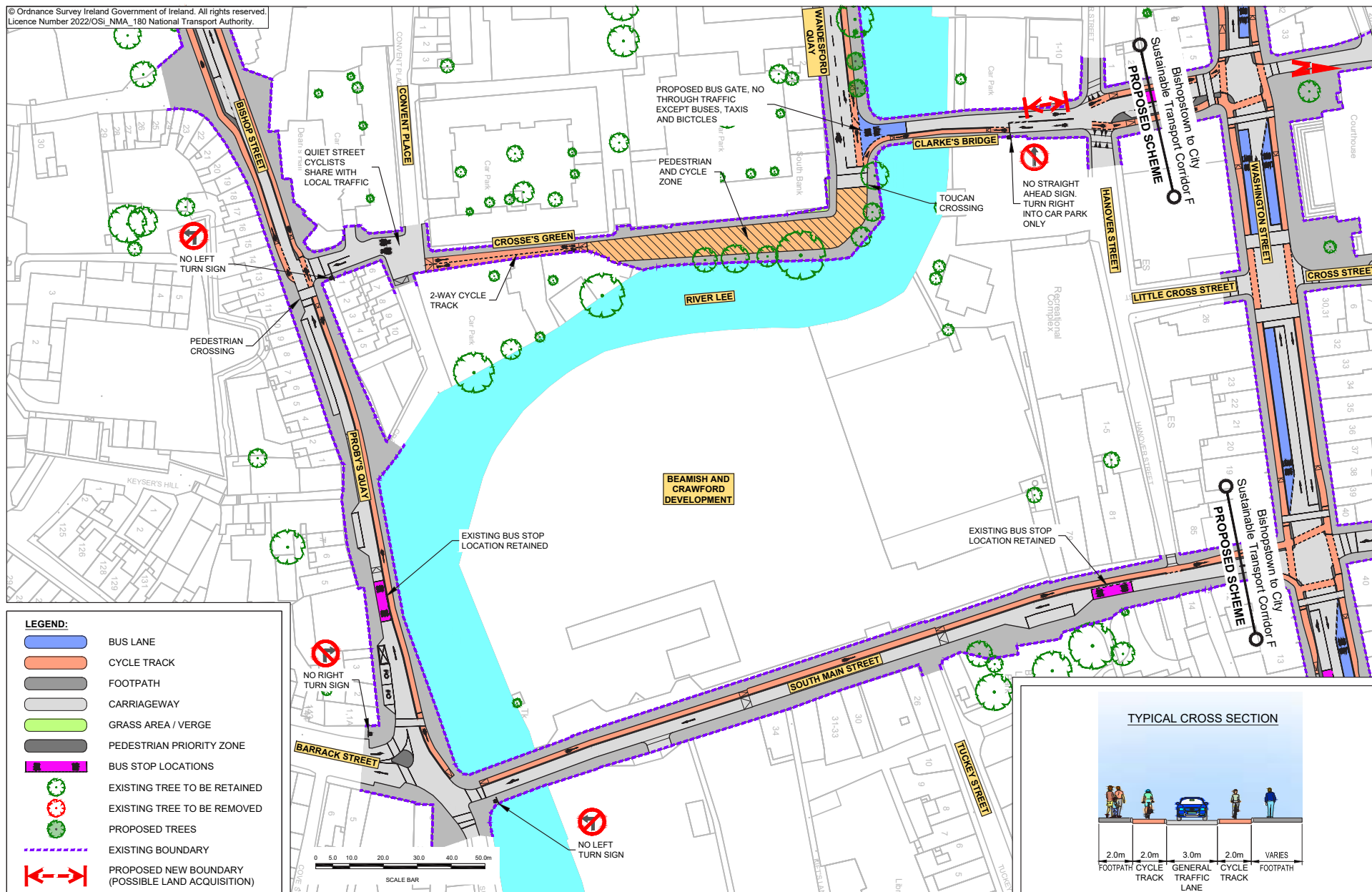

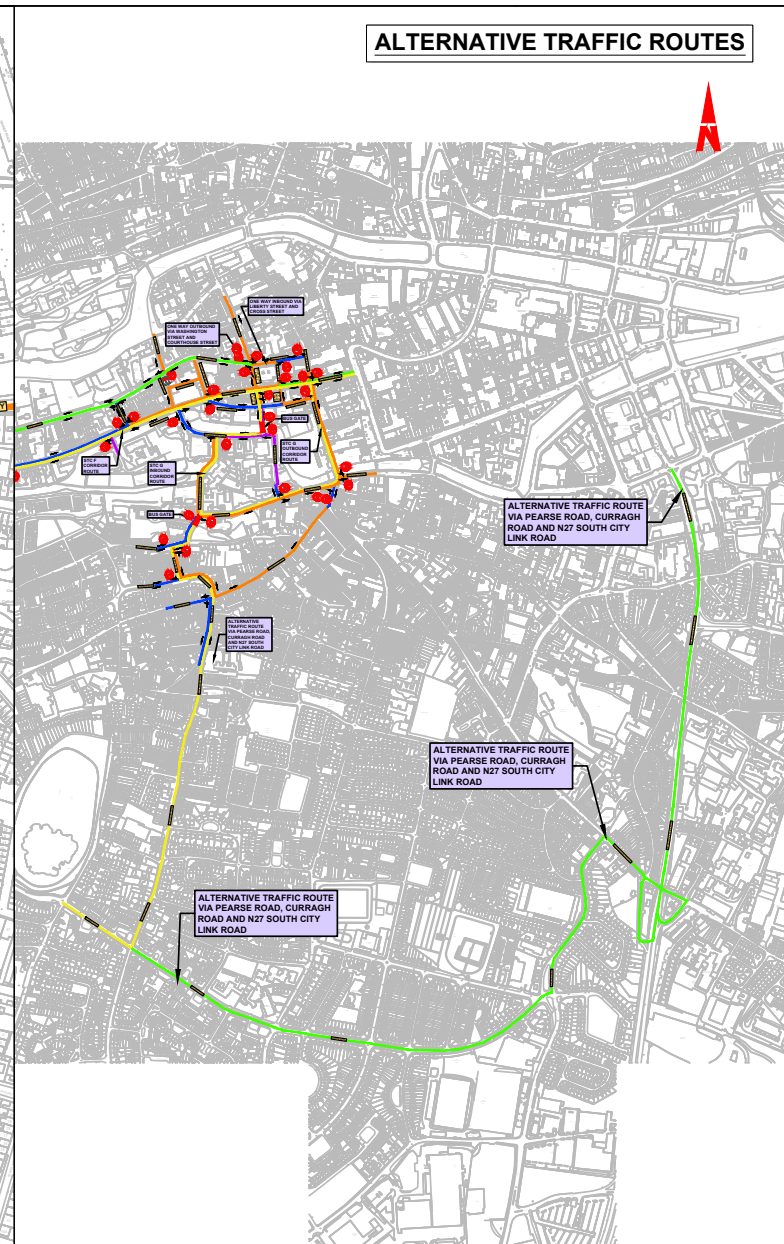
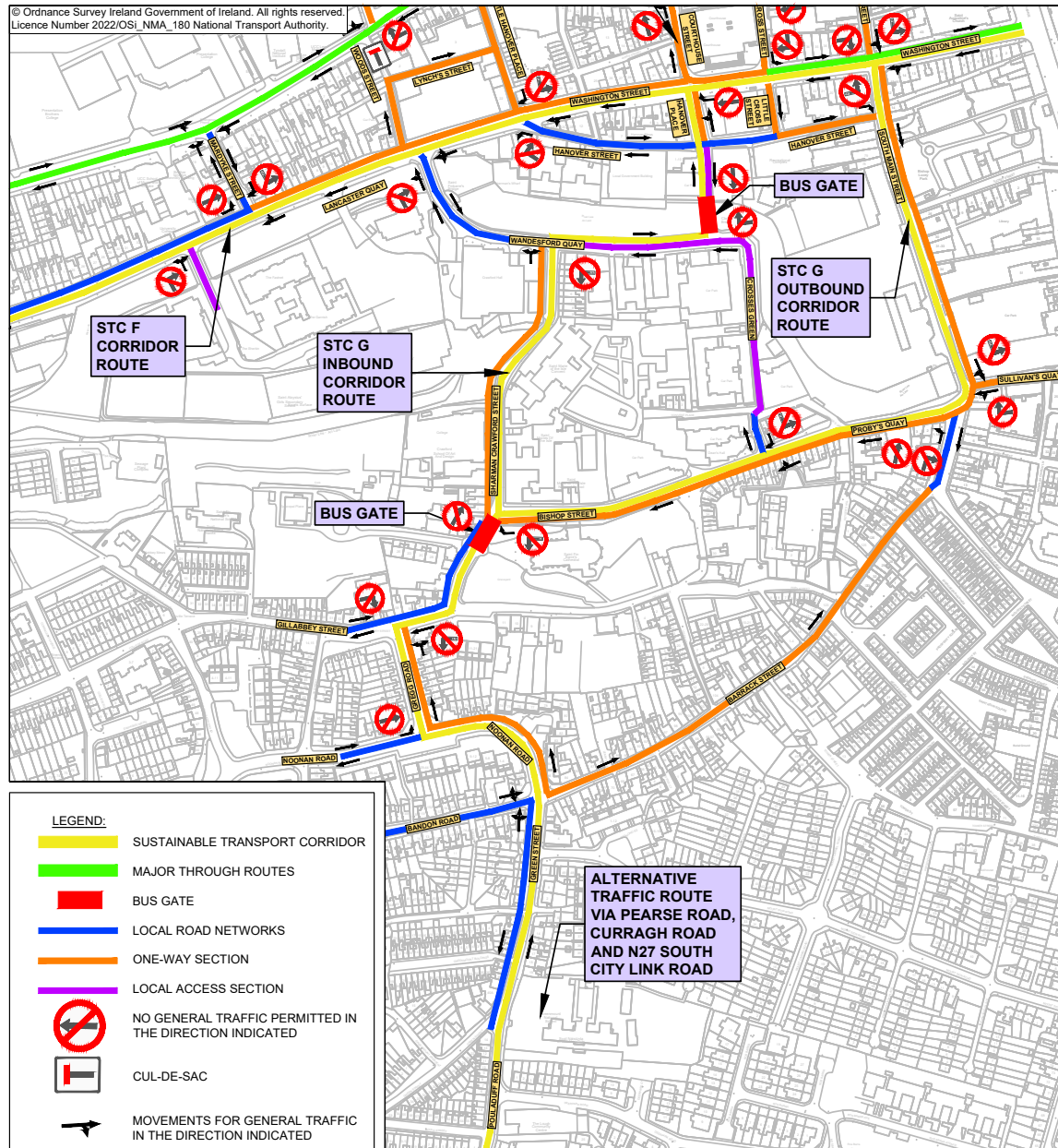

Údarás Náisiúnta Iompair
National Transport Authority

An tÚdarás Náisiúnta Iompair
Lána Fhearchair,
Dún Scéine,
Baile Átha Cliath 2,
D02 WT20

Rialtas
na hÉireann
Government
of Ireland

Tionscadal Éireann
Project Ireland
2040